

Sabba Stories – סיפורי סבא

Last updated: Tuesday, May 14, 2024

Table of Contents

Our Forebears 1600 – 1937 אבות אבותינו.....	4
The Early Years 1937 – 1955 השנים המוקדמות	5
In the Name of the Father - בשם האב.....	5
Difficult birth - לידה קשה	5
Fingerprints - טביעות אצבע.....	5
Jarurick	5
Walking Playpen - לול הליכה	5
Island Exploration - מגלה את האי	6
Sunday-school - בית ספר של יום ראשון	6
Wind-up Motorcycle - אופנוע קפיצי	7
Crossing Guard - שומר חוצה	7
Her Father's a Doctor - אבא שלה רופא	7
He has a gun - יש לו נשק	8
Kindergarten - גן ילדים	8
Honoring symbols - כבוד לסמלים.....	9
Revealing Dreams - חלומות חושפים	9
Skating to school - על סקייטים לביה"ס.....	9
Urban Sledding - מזחלות עירוניות	10
War Recycling - מחזור למלחמה	11
Job Hunting - חיפוש עבודה	11
Trolley-car to school - חשמלית לביה"ס	12
Summers in the Midwest - קיץ במערב התיכון	12
Electric Trucks - משאיות חשמליות	14
First Television - טלוויזיה ראשונה.....	14
First car - מכונית ראשונה	15
Coal heated our house - פחם חימם לנו את הבית	15
Backyard Knights - אבירים בחצר האחורי	16
Recorded Message to Pop - הודעה מוקלטת לאבא.....	17
University Days 1955 – 1960	19
Drunken Birds - ציפורים שיכורות	19

Anderson Family Dinner - ארוחת ערב של משפחת אנדרסון	19
My First Car - המכונית הראשונה שלי	20
My Motorcycle - האופנוע שלי	21
Meeting with Yiddish - פגישה עם יידיש	22
Our Wedding - הנישואין שלנו	22
The Young Family 1959 – 1967 המשפחה הצעירה	25
Soviet Yiddish - יידיש סובייטית	25
Bible in Hebrew - תנ"ך בעברית	26
Adventures in the Mountains of the North - הרפתקאות בהרי הצפון	26
White Meadow Lake	27
Riviera Car - מכונית ריביירה	28
Snow beyond the mountain - שלג מעבר להר	28
Michelle's Arrival - הגעתה של מישל	28
Skating on the Lake - החלקה על האגם	29
Birdseed Snack - חטיף זרעי ציפורים	29
Teivel's Arrival - הגעתה של טייבל	30
Kibbutz Pioneers 1967 – 1980 חלוצים בקיבוץ	31
I want to go home - אני רוצה ללכת הביתה	31
The Toilet Paper Scroll - מגילת נייר הטואלט	31
Understanding Symbols - הבנת סמלים	32
Chaviva - חביבה	33
Ketzel – קצל	34
Weevah	35
Aspaka Ketana - אספקה קטנה	35
The KolBo - הכלבו	36
Socialist Bookkeeping - הנהלת חשבונות סוציאליסטית	39
Latin in the henhouse - לטינית בלול	39
"Outside - inside" and "Inside - outside" "בחוץ - בפנים" ו "בפנים" - בחוץ	40
US Sojourn 1980 – 1985 ביקור מולדת	42
Recycling Books - מחזור ספרים	42
Hod Hasharon 1985 – 2015 הוד השרון	44
First computer - מחשב ראשון	44
Blackboard saving - שמירה בלוח	45
Black white - שחור לבן	46
Mom's Demonstration - ההפגנה של אמא	47
Kehilat Yonatan - קהילת יונתן	47

Sabba Rick's Sites - האתרים של סבא ריק	49
Languages at the International Institute – שפות במכון הבינלאומי	50
Karmiel 2015 – 2024 כרמיאל	51
The Two-Key Tradition - המסורת של שני המפתחות	51
Understanding Gestures - הבנת מחוות	51

Our Forebears 1600 - 1937 אבות אבותינו

השנים המוקדמות 1937 - 1955

בשם האב - In the Name of the Father

The birth certificate says Eric Anderson, in honor of the respected Eric Gill. Mom Ruth later added John because she thought the child deserved his father's name as well. The new son was known as Ricky with family and friends, and John Eric at school.

בתעודת הלידה כתוב אריק אנדרסון, לכבודו של אריק גיל המכובד. אמא רות הוסיפה מאוחר יותר את ג'ון כי היא חשבה שהילד ראוי גם לשם אביו. הבן החדש היה ידוע בשם ריקי אצל המשפחה והחברים, וג'ון אריק בבית הספר.

לידה קשה - Difficult birth

I was a breech birth, so I emerged with a conical head and marks on my face showing that the doctor had used forceps to help my head not get tangled in the umbilical cord. The shape of the head could have been a problem in choosing a hat in the future, but a kind nurse and a loving mother massaged the soft skull until it approached normal human proportions.

נולדתי בלידת עכוז, אז יצאתי עם ראש חרוטי וסימנים על הפנים שהעידו שהרופא השתמש במלקחיים כדי לעזור לראש שלי לא להסתבך בחבל הטבור. צורת הראש הייתה יכולה להוות בעיה בבחירת כובע בעתיד, אבל אחות אדיבה ואם אוהבת עיסו את הגולגולת הרכה עד שהתקרבה לממדים אנושיים נורמליים.

טביעות אצבע - Fingerprints

I don't have normal fingerprints on my right hand. I was sitting in my carriage by the stove, and smacked the palm of my hand on a hot pan. As a result, there are several scars instead of prints. Years later, as I toured the FBI headquarters in Washington, an agent looked at my hand and told him I shouldn't be a criminal. I'd be too easy to identify.

אין לי טביעות אצבע רגילות ביד ימין. ישבתי בכרכרה שלי ליד התנור, וחבטתי בכף ידי על מחבת לוחטת. כתוצאה מכך, יש כמה צלקות במקום טביעות. שנים לאחר מכן, כשסיירתי במטה ה-FBI בושינגטון, סוכן הסתכל על היד שלי ואמר לי שלא כדאי לי להיות פושע. יהיה קל מדי לזהות אותי.

Jarurick

Pop liked to refer to the family group as Jarurick, an acronym for Jack, Ruth and Ricky.

אבא אהב לכנות את הקבוצה המשפחתית שלנו בשם Jarurick, ראשי תיבות של Jack ו Ruth ו Ricky.

לול הליכה - Walking Playpen

In those days, there was no danger leaving children outside. While Mom Anne was helping out at the store, Patty was often outside in front of the store in her playpen. One day someone came into the store to ask who the baby was, walking down the street. It turned out that Patty somehow managed to open the bottom of the playpen, and still inside she was walking along the sidewalk.

באותם ימים, לא הייתה סכנה להשאיר ילדים בחוץ. בעוד אמא Anne עזרה בחנות, Patty הייתה לעתים קרובות בחוץ לפני החנות בלול שלה. יום אחד נכנס מישהו לחנות לשאול מי היה התינוק ההולך ברחוב. התברר ש Patty איכשהו הצליחה לפתוח את תחתית הלול, ועדיין בפנים התהלכה לה במדרכה.

מגלה את האי - Island Exploration

Absecon Island is a barrier island located off the eastern shore of New Jersey, USA. On the island are Atlantic City, Ventnor, Margate and Longport. To the east is the Atlantic Ocean, and to the west is the bay that separates the island from the mainland. I lived in Ventnor, in a cottage behind Grandmother Gertrude's house, when my parents returned to New Jersey from Mount Vernon, New York (where I was born). The width of Absecon island around Ventnor is only a few hundred meters.

One of my earliest recollections (age four) was taking a walk around the neighborhood, all by myself. Two events stand out in my memory.

As I strolled along, I discovered a sit down scooter, a toy for toddlers. I guess that was my very first walker, except that it wasn't mine. Instead of riding it, and pushing along with my feet, I took hold of the steering handle and dragged it along behind me.

At one point I stopped and looked up at what seemed a very high chain link fence. Considering my size at the time, it was probably not so high.

Then my uncle Granville showed up in his car, and took me home to a hysterical mother who had feared her little boy had fallen into the bay.

אבסיקון הוא אי מחסום הממוקם לחופה המזרחי של מדינת ניו ג'רזי שבארצות הברית. על האי נמצאים אטלנטיק סיטי, וֶנטְנור, מרגייט ולונגפורט. ממזרח נמצא האוקיינוס האטלנטי, וממערב נמצא המפרץ המפריד בין האי ליבשת. גרתי בוונטור, בבית קטן מאחורי ביתה של סבתא גרטרוד, כשהוריי חזרו לניו ג'רזי ממאונט ורנון, ניו יורק (בו נולדתי). רוחבו של האי אבסיקון סביב ונטנור הוא רק כמה מאות מטרים.

אחד הזיכרונות המוקדמים שלי (בן ארבע) היה לטייל בשכונה, לגמרי לבד. שני אירועים בולטים בזכרוני.

כשהתהלכתי, גיליתי מין קורקינט שיושבים עליו, צעצוע לפעוטות. אני מניח שזה היה ההליכון הראשון שלי. רק שזה לא היה שלי! במקום לרכוב עליו, ולדחוף קדימה עם הרגליים, אחזתי בידית ההיגוי וגררתי אותה מאחורי.

בשלב מסוים עצרתי והבטתי במה שהיה נראה כגדר שרשרת גבוהה מאוד. בהתחשב בגודל שלי באותה תקופה, זה כנראה לא היה כל כך גבוה.

ואז הופיע דודי גרנוויל במכוניתו ולקח אותי הביתה לאמא היסטורית שחששה שהילד הקטן שלה נפל למפרץ.

בית ספר של יום ראשון - Sunday-school

One of the reasons why the young Baranoff family left Haddonfield and looked for another place with more Jews, was that one Sunday morning Patty again disappeared. Her parents later discovered that she had accompanied friends from the neighborhood to their Sunday school that morning. It's a class that takes place on Sundays to teach kids about their religion. In this case, Christianity! So, before Patty started kindergarten, they moved to Camden.

אחת הסיבות לכך שמשפחת Baranoff הצעירה עזבה את Haddonfield וחיפשה מקום אחר עם יותר יהודים, היתה כי יום ראשון אחד בבוקר Patty עוד פעם נאלמה. מאוחר יותר גילו הוריה שבאותו בוקר היא לוותה חברים מהשכונה ל Sunday School שלהם. זאת כיתה שמתקיימת בימי ראשון ללמד ילדים על הדת שלהם. במקרה זה, הנוצרות! אז, לפני ש Patty התחילה בגן ילדים, הם עברו לקמדן.

אופנוע קפיצי - Wind-up Motorcycle

I was born in Mt Vernon, New York, and I grew up in Philadelphia, Pennsylvania. Between these two events, I spent a year or so in a small cottage behind Grandmother Gertrude's house in Ventnor New Jersey.

Her house had two floors. At the front of the first floor (2nd US) was a closed balcony. There was only one piece of furniture, a wooden school desk, almost exactly as in the picture. In the drawer was a tin motorcycle with a spring engine and sidecar, which I played with endlessly. There was a fire station just across the street, and often I would visit the firefighters. And, yes, they really did have a Dalmatian dog.

נולדתי במונט-ורנון, ניו יורק, וגדלתי בפילדלפיה, פנסילבניה. בין שני האירועים האלה, ביליתי כשנה בקוטג'קטן מאחורי ביתה של סבתא גרטרוד בוונטנור ניו ג'רזי.

לבית של סבתא גרטרוד היו שתי קומות. בחזית הקומה הראשונה הייתה מרפסת סגורה. היה שם רק פריט אחד של רהיטים, שולחן בית ספר עץ, כמעט בדיוק כמו שבתמונה. במגירה היה אופנוע פח עם מנוע קפיץ עם סירה, אשר אתה שיחקתי בלי סוף. הייתה תחנת אש ממש מעבר לרחוב, ולעתים קרובות הייתי מבקר את הכבאים. וכן, להם באמת היה כלב דלמטי.

שומר חוצה - Crossing Guard

Young Pat always had trouble moving in the morning. First, Mom insisted she should have breakfast, and then there was a long walk to primary school. She often had to run all the way to school. Luckily there was a guard beyond the students who would stop traffic when he saw she was coming. Thanks to this nice guard, Pat hasn't been late to school too many times. He even promised her a watch as a Christmas present, but she's still waiting! Hatch Junior High School was closer, so it was easier to get there on time, and by the time she was at Camden High School, she was able to move a little faster.

Pat הצעירה תמיד התקשה לזוז בבוקר. ראשית, אמא התעקשה שהיא תוכל ארוחת בוקר, ואז היתה הליכה ארוכה לבית הספר היסודי. לעתים קרובות היא היתה צריכה לרוץ כל הדרך לבית הספר. למזלה היה שומר מעבר לתלמידים שהיה מפסיק את התנועה כשראה שהיא באה. בזכות השומר הנחמד הזה, Pat לא איחרה לבית הספר יותר מדי פעמים. הוא אפילו הבטיח לה שעון כמתנת "חג המולד", אבל היא עדיין מחכה! חטיבת הביניים Hatch Junior High School הייתה קרובה יותר, כך שהיה קל יותר להגיע בזמן, ועד שהיא הייתה בתיכון Camden High School, היא הצליחה לזוז קצת יותר מהר.

אבא שלה רופא - Her Father's a Doctor

Once, in high school, Savta passed out. Of course, everyone gathered around because they didn't know exactly what happened or why she passed out. A teacher approached and shooed away the spectators, declaring, "Don't worry, Miss Adam's (the teacher across the hall) father is a doctor and she will know what to do!" With such help, it is a good thing the fainting was not serious. By the way, the same woman used to teach when Savta's father went to the same high school. He remembered her as well, because she dyed her hair red, and the color would run when it rained.

פעם, בבית הספר התיכון, סבתא התעלפה. כמובן, כולם התאספו מסביב כי הם לא ידעו בדיוק מה קרה או למה היא התעלפה. מורה התקרבה וגירשה את הצופים, והכריזה, 'אל תדאגו, אביה של מיס אדם (המורה מעבר למסדרון) הוא רופא והיא תדע מה לעשות!' עם עזרה כזו, טוב שההתעלפות לא הייתה רצינית. אגב, אותה אישה למדה כשאביה של סבתא למד באותו בית ספר תיכון. הוא זכר אותה גם, כי היא צבעה את שיערה באדום, והצבע היה נמס וזורם כשירד גשם.

יש לו נשק - He has a gun

When I was a kid, the movies were black and white ... no color. Stories about cowboys and Indians were popular, as were stories about G-men and gangsters. The G-men were national police. All the gangsters had tommy-guns, a kind of machine gun, and they often hid them in violin cases.

I was in Chicago with my grandmother one summer. It was during the second world war. There was not much meat in the US. My grandmother thought we could get some in Toronto, over the border in Canada, but they wouldn't sell to Americans. Perhaps they had their own rationing. I just remember the butcher being disagreeable. There was a big grey wooden recruiting station in the middle of town, shaped like a battleship.

We went to the bus station to go back to Chicago, when I saw a man with a violin case. I remembered the gangster movies, so I yelled out "That man has a gun in his case!"

Immediately a border policeman came and made the man open the case. Of course there was a violin inside. Then the policeman came directly to my grandmother and made her open her case. He suspected she had used me to throw suspicion on someone else while she did something against the law.

כשהייתי ילד, הסרטים היו רק בשחור לבן ... בלי צבע. סיפורים על בוקרים ואינדיאנים היו פופולריים, וכך גם סיפורים על סוכנים משטרתיים ופושעים בכנופיות. הסוכנים היו בדרך כלל של המשטרה הלאומית. לכל הפושעים היו מקלעים, סוג של מכונת ירייה, ולעתים קרובות הם הסתירו אותם בנרתיק כינור.

בקפיץ אחד הייתי בשיקגו עם סבתא. זה היה בתקופת מלחמת העולם השנייה. לא היה הרבה בשר בארה"ב. סבתא חשבה שנוכל לקנות קצת בטורונטו, מעבר לגבול בקנדה, אבל הם לא הסכימו למכור לאמריקאים. אולי היה להם קיצוב משלהם. ריקי רק זוכר שהקצב לא היה נחמד. היה אפילו תוקפני. באמצע העיר היתה תחנת גיוס גדולה בצורת ספינת קרב, הכל מעץ צבוע אפור של חיל הים.

הלכנו לתחנת האוטובוס כדי לחזור לשיקגו, כשראיתי גבר עם נרתיק כינור. נזכרתי מיד בסרטי הפושעים, וצעקתי "לאיש הזה יש נשק בנרתיק כינור!"

בזריזות בא שוטר מג"ב ודרש מהאדם לפתוח את התיק. היה כמובן רק כינור בפנים. אבל אז בא השוטר ישירות לסבתא ודרש ממנה לפתוח את התיק שלה. הוא חשד שהיא השתמשה בי כדי להחשיד מישהו אחר בזמן שהיא עשתה משהו בניגוד לחוק.

גן ילדים - Kindergarten

During the war, Mom worked at a defense plant, and I attended a kindergarten located in the basement of West Philly High School. It was like an early experiment as a day care center, because so many mothers were working, while their husbands were in the army.

I had a small rug which I'd put on a low table for nap time. I recall that I once made a really grotesque painting, a multicolored stick figure, with three fingers on one hand and four on the other. Mom

בזמן מלחמת העולם השנייה אמא עבדה במפעל ביטחוני, ואני למדתי בגן ילדים שנמצא במרתף של תיכון בשכונה. הגן היה כמו ניסוי מוקדם כמעון יום, כי כל כך הרבה אימהות עבדו, בזמן שבעליהן היו בצבא.

היה לי שטיח קטן שהנחתי על שולחן נמוך לשעת תנומה. אני זוכר שפעם ציירתי ציור ממש גרוטסקי, דמות מקל צבעונית, עם שלוש אצבעות ביד אחת

saved it for many years to show Pop when he returned home after the war.

At the beginning of the day, we watched the high school kids line up in the school yard to pledge allegiance to the flag before going to their classrooms. The girls stood at attention in their schoolyard on one side of the flagpole, and the boys stood on the other side.

Sometimes I spent the day at Mom's Defense Plant, in the maintenance shop, with the factory technician. I played with whatever came to hand. The technician happily entertained me by showing company educational films. One about efficient use of resources made a special impression.

וארבע ביד השנייה. אמא שמרה אותו לשנים רבות כדי להראות לאבא כשחזר הביתה אחרי המלחמה. בתחילת היום אנחנו ילדי הגן צפינו בתלמידי התיכון עומדים דום בחצר בית הספר כדי להישבע אמונים לדגל לפני שהם העולים לכיתות. הבנות עמדו בחצר בית הספר בצד אחד של התורן, והבנים עמדו בצד השני.

לפעמים ביליתי את היום במפעל של אמא, בחדר התחזוקה, עם טכנאי המפעל. שיחקתי עם כל מה שבא לידי. הטכנאי אירח אותי בשמחה על ידי הקרנת סרטים חינוכיים של החברה. אחד על שימוש יעיל במשאבים עשה רושם מיוחד.

כבוד לסמלים - Honoring symbols

In the US it is customary to show special respect for the national flag, like a religious Jew for the tallit. The customs may have changed, but this is what I remember from when I was a Boy Scout in elementary school.

The flag must never touch the ground. It must never be lower than any other flag. It should not be out in inclement weather. It should not be worn as an article of clothing. In a gathering, it must always be on the left side of the stage. At the beginning of a school day, the pupils stand with hand on heart and repeat the "Pledge of Allegiance".

I pledge allegiance to the flag of the United States of America and to the Republic for which it stands, one nation under God, indivisible, with liberty and justice for all.

The words "under God" were added after I was in school.

בארה"ב נהוג להפגין כבוד מיוחד לדגל הלאומי, כמו יהודי דתי לטלית. המנהגים אולי השתנו, אבל זה מה שאני זוכר מאז כשהייתי בצופים בבית הספר היסודי.

אסור שהדגל ייגע בקרקע. אסור שהוא יהיה נמוך יותר מכל דגל אחר. אסור שיהיה בחוץ במזג אוויר סגרירי. אסור השימוש כפריט לבוש. בהתכנסות, הוא חייב להיות תמיד בצד שמאל של הבמה. בתחילת יום לימודים עומדים התלמידים עם יד על הלב וחוזרים על "שבועת האמונים".

אני נשבע אמונים לדגל ארצות הברית של אמריקה ולרפובליקה שעבורה הוא עומד, אומה אחת תחת אלוהים, בלתי ניתנת לחלוקה, עם חירות וצדק לכולם.

המילים "תחת אלוהים" נוספו אחרי שהייתי בבית הספר.

חלומות חושפים - Revealing Dreams

Savta Pat was five when her family moved to Camden. They lived upstairs in a big house that had been converted to apartments. One afternoon, they were gathered out front, chatting with some neighbors. Patty went up to their apartment for her nap. She wasn't happy with that, because she didn't want to miss anything. She came back down after a short while and announced that she had finished sleeping. When Mom Anne and Dad Sam said she hadn't really slept, Patty told them about a dream she had. She told them, oddly enough, exactly what was said below in the adult conversation.

סבתא פט הייתה בת חמש כשמשפחתה עברה לקמדן. הם גרו בקומה העליונה בבית גדול שהוסב לדירות. אחר צהריים אחד הם התאספו בחזית ושוחחו עם כמה שכנים. פטי עלתה לדירתם לשעת מנוחה. היא לא הייתה מרוצה מזה, כי היא לא רצתה לפספס שום דבר. היא חזרה למטה אחרי זמן קצר והודיעה שסיימה לישון. כשאמא אן ואבא סם אמרו שהיא לא באמת ישנה, פטי סיפרה להם על חלום שהיה לה. היא סיפרה להם, למרבה הפלא, בדיוק את מה שנאמר למטה בשיחת המבוגרים.

על סקייטינג לביה"ס - Skating to school

When I was in elementary school I wore knickers ([knickerbockers](#)) and long socks and I went to school on roller skates. That's not me in the picture, but that's the way I

כשהייתי בבית הספר היסודי, לבשתי [ניקרבוקרס](#) וגרביים ארוכים והלכתי לבית הספר על גלגליות. זה לא אני בתמונה, אבל ככה נראיתי. לגלגליות היו שני גלגלים

looked. The skates had two wheels in the front and two in the back, like a car, but no motor. They were fastened to your shoes, with a strap in the back and clips in the front. Every child had a skate key on a cord around his neck. The skate key was to adjust the clips and sometimes to replace a wheel. At school we hung up our skates next to our coats in the cloak room.

מלפנים ושניים מאחור, כמו מכונית, אבל ללא מנוע. הם היו מהודקים לנעליים עם רצועה מאחור וקליפסים מלפנים. לכל ילד היה מפתח סקייטיים על חוט סביב צווארו. מפתח הסקייטיים היה כדי לכוון את הקליפס ולפעמים להחליף גלגל. בבית הספר תלינו את הגלגליות ליד המעילים בחדר המלתחה.

מזחלות עירוניות - Urban Sledding

I did a lot of sledding during the snowy Philly winters. My friends and I would find a snowy street on a hill, and slide down it on our sleds. Of course this was pretty dangerous, because cars also wanted to use the cross streets. We were encouraged to make use of the hilly terrain of a nearby park.

I stood at the top, next to the street, and looked down this beautiful snow covered slope, at the far bottom of which was the frozen creek. I hopped onto my Radio Flyer sled and flew down the hill. You could ride a sled sitting, steering with your feet, or on your stomach if it was a long sled, holding onto the steering bar with your hands.

I was on my stomach. It was great, until I'd almost got to the bottom, and then suddenly I really was flying. There was a low terrace just short of the creek, which just blended into the white hill when viewed from up top. I flew off the ledge with great speed. The short flight was great, but the landing, not so great.

גילשתי הרבה במזחלות במהלך החורף המושלג של פילאדלפיה. אני וחבריי היינו מוצאים רחוב מושלג על גבעה, ומחליקים במורד המזחלות שלנו. כמובן שזה היה די מסוכן, כי מכוניות רצו גם להשתמש ברחובות הצולבים. עודדו אותנו לעשות שימוש בשטח ההררי של פארק בקרבת מקום.

עמדתי למעלה, ליד הרחוב, והסתכלתי במורד המדרון המושלג היפה הזה, שבתחתיתו הרחוקה היה נחל קפוא. קפצתי על המזחלת ועפתי במורד הגבעה. אפשר לרכוב על מזחלת יושבים, היגוי עם הרגליים, או על הבטן, אם זה מזחלת ארוכה, מחזיק את מוט ההיגוי בידיים.

הייתי על הבטן. זה היה נהדר, עד שכמעט הגעתי לתחתית, ואז פתאום באמת עפתי. היה קיר תומך נמוך ממש בסמוך לנחל, שהשתלבה בגבעה הלבנה כשמסתכלים עליה מלמעלה. עפתי מהמדף במהירות רבה. הטיסה הקצרה הייתה נהדרת, אבל הנחיתה לא כל כך.

מחזור למלחמה - War Recycling

During World War II, my father was a cryptographer in the Air Force, then Army Air Corps, in the China-Burma-India campaign, but Mom and I did our part at home for the war effort. We especially donated used metal objects. Every day we took a can opener in hand and removed both ends of a used can, folding the ends in, and then I enthusiastically flattened the can like a new chatan (although we didn't know it at the time.) We took them to the neighborhood junkyard. Everyone contributed. I even took my old pedal car to the pile.

Today it is not so much for the war effort, as for the survival of the planet. Israel today has a fairly developed recycling process, but we don't always know what to do with the waste.

במהלך מלחמת העולם השנייה אבי היה קריפטוגרף בחיל האוויר, אז Army Air Corps, במערכת סין-בורמה-הודו, אבל אימא ואני עשינו את חלקנו בבית למאמץ המלחמתי. תרמנו במיוחד חפצי מתכת משומשים. יומיום לקחנו פותחן ביד והסרנו את שני הקצוות של פחית משומשת, קיפלנו את הקצוות פנימה, ואז אני שטחתי את הפחית בהתלהבות כמו בחופה (אם כי לא ידענו את זה אז). לקחנו אותן לאוסף הגרוטאות השכונתי. כולם תרמו. אפילו לקחתי את מכונית הדוושה הישנה שלי לערימה.

כיום זה לא כל כך עבור מאמץ המלחמה, כמו עול הישרדותו של כדור הארץ. בארץ יש היום תהליך מחזור די מפותח, אבל לא תמיד אנו יודעים מה לעשות עם הפסולת.

חיפוש עבודה - Job Hunting

In the summer after her 16th birthday, and just after school closed for vacation, mother Anne woke her daughter up one morning with the announcement that it was time for Pat to get a job. She told her to go to Philadelphia (a pleasant place to work in those days) and not come home without a job. Years later, Anne admitted that she hoped she hadn't lost her daughter forever! But no. Pat found a job at Lerner's clothing store in center city Philadelphia. She was hired as a salesgirl, but was almost fired for not being aggressive enough.

Fortunately, the manager decided to give her a chance to become a cashier. And this is a position that Pat held for several years. She worked one evening a week and Saturdays during the school year, more evenings before Christmas, and a full-time job most of the summer. She even continued throughout her years at university. There were no computers these days. In fact, there wasn't even an adding machine. It was all done in the head, with a pen and paper. But Pat didn't

בקיץ אחרי יום הולדתה השש-עשרה, ובדיוק אחרי שבית הספר נסגר לחופשה, אימא Anne העירה את בתה בוקר אחד עם ההודעה שהגיע הזמן ש Pat תמצא עבודה. היא אמרה לה ללכת לפילדלפיה (מקום נעים לעבוד בו באותם ימים) ולא לחזור הביתה בלי משרה. שנים לאחר מכן, אימא הודה שהיא קיוותה שלא אבדה את בתה לתמיד! אבל לא. פט מצאה עבודה בחנות בגדים של Lerner במרכז העיר פילדלפיה. היא נשכרה כאשת מכירות, אך כמעט פוטרה בגלל היותה פחות מדי אגרסיבית.

למרבה המזל, החליט המנהל לתת לה הזדמנות להיות קופאית. וזאת משרה ש Pat החזיקה בה במשך כמה שנים. היא עבדה ערב אחד בשבוע ושבתות במהלך שנת הלימודים, יותר ערבים לקראת חג המולד, ומשרה מלאה רוב הקיץ, ואפילו נמשך במהלך שנותיה באוניברסיטה. לא היו מחשבים בימים האלה. למעשה, אפילו לא הייתה מכונת חישוב מכנית. הכל נעשתה בראש, בעזרת עט ונייר. אבל, לא היה אכפת ל Pat. אמנם הייתה עבודה

care. While it was hard work, she earned enough to pay for her other activities, such as weekend conferences of her youth groups.

קשה, אבל היא הרוויחה מספיק כסף כדי לשלם על פעילויות אחרות שלה, כמו כנסים בסוף השבוע של קבוצות הנוער שלה.

חשמלית לביה"ס - Trolley-car to school

I grew up in West Philadelphia, during the Second World War. Pop was serving in the army and Mom worked in a defense plant during my first couple of years at school. My school for first and second grade was within walking distance, but when Pop was discharged from the army, we were evicted from our home. It was against the law to do that for a person serving during wartime.

We moved to a new house, and I changed schools. The new school was farther away. It was 1947 and I was in third grade. I took a trolley-car to and from school. Above is a picture of the kind of vehicle I rode in. Public school pupils had special discounted tickets, but I went to a parochial school, so no favors from the city.

In the afternoon, sometimes I walked home to save money. I would stop at a Hobby Shop, where I'd buy models and components for models. We moved again after two years, and I went to a third school, but I went there on roller skates and eventually I got a bicycle.

Just as a matter of historic interest, there were also trolleybuses at the time. The "trolley" is actually the pole on top of the street-car that collects half of the current for the motor. The other half comes through the rails embedded in the street. The electric bus had rubber tires, so both halves of the current had to come from overhead wires. As you can see, there are in fact two trolley poles on top of the bus in the picture.

גדלתי במערב פילדלפיה בארה"ב, במהלך מלחמת העולם השנייה. אבא שירת בצבא ואמא עבדה במפעל נשק בשנים הראשונות שלי בבית הספר. בית הספר שלי לכיתות א' ו' היה במרחק הליכה, אבל כשאבא השתחרר מהצבא, פינו אותנו מביתנו. זה היה בניגוד לחוק לעשות זאת עבור אדם המשרת בזמן מלחמה.

עברנו לבית חדש, והחלפתי בית ספר. בית הספר החדש היה רחוק יותר. זה היה ב-1947 ואני הייתי בכיתה ג'. לקחתי חשמלית לבית הספר ובחזרה. למעלה יש תמונה של סוג הרכב שנסעתי בו. לתלמידי בית ספר ממשלתי היו כרטיסים מוזלים מיוחדים, אבל אני הלכתי לבית ספר דתי פרטי. לנו לא היו הטבות מהעיריה.

אחר הצהריים, לפעמים הלכתי הביתה ברגל כדי לחסוך כסף. הייתי עוצר בחנות תחביבים. שם הייתי קונה דגמים ורכיבים לדגמים. עברנו בית שוב אחרי שנתיים, ולמדתי בבית ספר שלישי, אבל הלכתי לשם על גלגליות ובסופו של דבר קיבלתי אופניים.

רק כעניין היסטורי, היו אז גם אוטובוסים חשמליים (trolley-buses). ה"טרולי" הוא למעשה המוט על גבי החשמלית שאוסף חצי מהזרם עבור המנוע. החצי השני מגיע דרך המסילות המוטבעות ברחוב. לאוטובוס חשמלי היו צמיגי גומי, כך ששני חצאי הזרם היו חייבים לבוא מחוטים עיליים. כפי שניתן לראות, יש למעשה שני מוטות טרולי על גבי האוטובוס שבתמונה.

קיץ במערב התיכון - Summers in the Midwest

Pop Jack was serving in the army, and Mom Ruthmae was working in a defense plant when I began school. During summer vacation I spent time with Grandmom Gertrude.

אבא ג'ק שירת בצבא, ואמא רותמיי עבדה בבית חרושת לדברי מלחמה כשהתחלתי בבית ספר יסודי. חופשות הקיץ ביליתי עם סבתא גרטרוד. לפעמים היינו נוסעים

Sometimes we would take a train from Philadelphia to visit her sister Elizabeth at St Claire Shores way up north in Michigan. We'd travel to Chicago by steam train, then onto Michigan in a high speed electric rail-car.

In those days you could open the window in the train. I liked to do that, and lean out like a locomotive driver. Of course, I ended up with a face full of soot from the loco.

When we got to the station in Chicago, Grandmom cleaned my face with a hanky, moistened by her tongue. I recall her saying "You look like a little piccaninny!" when she inspected my face. That was a racist epithet for a black child. I also remember that in the train station in Chicago there were rest-rooms for Whites and separate ones for Coloreds. That was the first time I had seen institutionalized racism.

From Chicago we traveled on the fast electric railcars out to where the family lived next to lake St Claire. Right across the tracks was a little store, and each summer I would buy a box of cardboard warship models, which I would build and play with during our stay. We visited several times during the war years.

Elizabeth's husband was named George, as was her son. To distinguish them, the husband was "little George" and the son was "big George". Big George took me rowing on the lake.

There was no toilet in the house, so we had to use an outhouse. Little George would say "Time to feed the sheep!" when it was time to go to the toilet.

Just outside the kitchen door was a small garden, where the family grew their vegetables. One year, the carrots were ready for gathering when Grandmom and I arrived. I liked carrots, so I went and sat down next to the carrot patch, and one after the other pulled up carrots and ate them.

When we arrived one year, we were told there was a surprise in the kitchen. Heretofore, there had been no plumbing in the house. There was a pump in the yard. When you wanted water, you took a pot or bucket in hand and went to the pump. In our absence, a pump had been installed right on the kitchen

ברכבת מפילדלפיה עד ל"סנט קלייר שורס" בצפון הרחוק במדינת מישיגן כדי לבקר את אחותה אליזבת. קודם היינו נוסעים לשיקגו ברכבת קיטור, ואז למישיגן בקרון חשמלי מהיר.

באותם ימים אפשר היה לפתוח את החלון בקרון הרכבת. אהבתי לעשות זאת, ולהישען החוצה כמו נהג קטר. כמובן, בסופו של דבר קיבלתי פנים מלאות פיח מהקטר.

כשהגענו לתחנה בשיקגו, סבתא ניקתה את הפנים שלי עם ממחטה, שנרטב בלשונה. אני זוכר אותה אומרת 'אתה נראה כמו פיקניני קטנה!' כשהיא בדקה את פניי. זה היה כינוי גזעני לילד שחור. אני גם זוכר שבתחנת הרכבת בשיקגו היו שרותים ל"לבנים" בלבד ואחרים ל"צבעונים". זו הייתה הפעם הראשונה שראיתי גזענות ממוסדת.

משיקגו נסענו בקרונות חשמליים מהירים אל המקום בו התגוררה המשפחה ליד אגם סנט קלייר. ממש מעבר למסלולים הייתה חנות קטנה, ובכל קיץ הייתי קונה קופסה של דגמי ספינות מלחמה מקרטון, שהייתי בונה ומשחקת איתה במהלך שהותנו. ביקרנו מספר פעמים במהלך שנות המלחמה.

לבעלה של אליזבת קראו ג'ורג', וכך גם בנה. כדי להבדיל ביניהם, הבעל היה "ג'ורג' הקטן" והבן היה "ג'ורג' הגדול". ג'ורג' הגדול לקח אותי לחתור על האגם.

לא היו שירותים בתוך הבית. נאלצנו להשתמש בבקתה בחצר מיועד לצורך זה. ג'ורג' הקטן היה אומר "הגיע הזמן להאכיל את הכבשים!" כשהגיע הזמן ללכת לשירותים.

ממש מחוץ לדלת המטבח הייתה גינה קטנה, שבה גדלה המשפחה את הירקות שלהם. שנה אחת, הגזרים היו מוכנים לאיסוף כשסבתא ואני הגענו. אהבתי גזר, אז הלכתי והתיישבתי ליד חלקת הגזר, ואחד אחרי השני משכתי גזרים ואכלתי אותם. כשהגענו שנה אחת, אמרו לנו שיש הפתעה במטבח. עד כה לא הייתה צנרת מים בתוך בית. הייתה משאבה בחצר. כשרצית מים, לקחת סיר או דלי ביד והלכת למשאבה. בהיעדרנו, משאבה הותקנה ממש על הדלפק

counter. That was indeed a technological leap forward.

במטבח. זו אכן הייתה קפיצת מדרגה טכנולוגית.

משאיות חשמליות - Electric Trucks

Many people today think that electric vehicles are very modern, but there were electric vehicles a hundred years ago. I remember very large electric trucks in Philadelphia when I was a boy. The Curtis Paper Company was delivering huge rolls of paper to newspapers and book publishers around the city in large boxy electric trucks on hard rubber tires.

אנשים רבים היום חושבים שכלי רכב חשמליים הם מאוד מודרניים, אבל היו רכבים חשמליים לפני מאה שנים. אני זוכר משאיות חשמליות גדולות מאוד בפילדלפיה כשהייתי ילד. חברת Curtis Paper סיפקה גילי נייר ענקיים לעיתונים ולהוצאות ספרים ברחבי העיר במשאיות חשמליות "קופסתיות" גדולות על צמיגי גומי קשיחים.

טלוויזיה ראשונה - First Television

Lanny, an army buddy of Pop, lived with his family just down the street from us in West Philadelphia. They were the first in the neighborhood to get a television. I would often go to their house in the afternoon after school to watch [Howdy Doody](#) and Frontier Playhouse (cowboy adventures) on the tiny seven inch (18cm) screen. Sometimes they would serve us ice cream sundaes with crushed peanuts and chocolate syrup. Frontier Playhouse was the last program before the Philadelphia TV transmission ceased every day in the afternoon, and the test pattern came on. Eventually the still small Anderson family

לאני, חבר מהצבא של אבא, גר עם משפחתו במורד הרחוב מאיתנו במערב פילדלפיה. הם היו הראשונים בשכונה שקיבלו טלוויזיה. לעתים קרובות הייתי הולך לביתם אחר הצהריים אחרי בית הספר כדי לצפות ב-[Howdy Doody](#) וב-[Frontier Playhouse](#) (הרפתקאות קאובוי) על המסך הזעיר בגודל שבעה אינץ' (18 ס"מ). לפעמים היו מגישים לנו גלידות עם בוטנים מרוסקים וסירופ שוקולד. [Frontier Playhouse](#) הייתה התוכנית האחרונה לפני ששידורי הטלוויזיה של פילדלפיה פסקו כל יום אחר הצהריים, ודפוס המבחן הגיע. בסופו של דבר,

succumbed to the temptation of consumerism, and we bought our own seven inch Halicrafter television.

משפחת אנדרסון הקטנה נכנעה לפיתוי הצרכנות, וקנינו טלוויזיה משלנו בגודל שבעה אינץ'.

מכונית ראשונה - First car

After the war, Pop was trying to reestablish his printing business, and Mom had returned from her factory work to being a housewife. Nevertheless, we managed to acquire the tiny TV, and eventually we added an equally diminutive [Crosley station wagon](#). The wheels were 12 inches (30 cm) in diameter! Now, that's diminutive! I was always amazed that Pop, who was six feet tall, could fit in the driver's seat.

אחרי המלחמה, אבא ניסה להקים מחדש את בית הדפוס שלו, ואמא חזרה מעבודתה בבית החרושת המלחמתי להיות עקרת בית. למרות זאת, הצלחנו לרכוש את הטלוויזיה הזעירה, ובסופו של דבר הוספנו מכונית [Crosley station wagon](#). זעירה לא פחות. הגלגלים היו בקוטר 12 אינץ' (30 ס"מ)! זה ממש זעיר! תמיד נדהמתי מכך שאבא, שהיה בגובה מטר שמונים, יכול היה להשתלב במושב הנהג.

פחם חימם לנו את הבית - Coal heated our house

Now we have smart air conditioners that cool or warm, as we want, but it was not always so. At Gesher Haziv we had small paraffin / kerosene space heaters, in the dining hall as well. We even used them to make toast! In Hod Hasharon we used a bigger paraffin / kerosene heater and eventually electric radiators.

עכשיו יש לנו מזגנים חכמים שמתקררים או מחממים, לפי רצוננו, אבל זה לא תמיד היה כך. בגשר חזיו היו לנו תנורי נפט קטנים "פייירסייד", גם בחדר האוכל. אפילו השתמשנו בהם כדי להכין טוסט! בהוד השרון השתמשנו בתנור נפט גדול יותר ובסופו של דבר רדיאטורים חשמליים.

Savta and I grew up along the Delaware River in the eastern USA. Savta lived in Camden, New Jersey. I lived in Philadelphia, Pennsylvania. They were two different cities in two different states, but right across the river from each other, and connected by a bridge and a ferry.

סבתא ואני גדלנו לאורך נהר דלאוור בצפון מזרח ארה"ב. סבתא הייתה גרה בקמדן, ניו ג'רזי. גרתי אני בפילדלפיה, פנסילבניה. אלה היו שתי ערים שונות בשתי מדינות שונות, אבל ממש מעבר לנהר זו מזו, מחוברות על ידי גשר ומעבורת.

We shared the same climate. In the summer, it was hot and humid. In the winter, it became very cold, and there was

חלקנו אותו אקלים אמנם. בקיץ היה חם ולח. בחורף היה קר מאוד, ולעיתים קרובות ירד הרבה שלג. לא היו מזגנים בשנות ה-40 היו לנו מאווררים לקירור בקיץ החם.

often lots of snow. There were no air conditioners in the 1940's, so we had fans for cooling in the hot summers.

In winter the houses were heated by circulating steam. Water was heated by a big coal burning furnace in the basement, turning it into steam, and sending the steam through pipes to radiators throughout the house.

Coal was delivered by sliding it onto a pile in the basement from a dump truck with a long chute.

In the basement we would take coal from the pile and carry it to the furnace, and spread it out on a grate inside, where it would burn, to heat the water. The upper hand points to the door through which we put the coal.

At the beginning of the winter, we'd have to light the fire, but hopefully it would keep burning all winter long. Otherwise we'd freeze. As the coal burnt, ashes would fall through the grate. Periodically, we'd remove the ashes with a shovel and take them out to the curb, to be collected by ash-men. The lower hand points to the door through which we took out the ashes.

בתחילת החורף היינו צריכים להדליק שם אש, בקווה שהיא תמשיך לבעור כל החורף. אחרת היינו קופאים. כשהפחם נשרף ונאכל, האפר היה נופל מבעד לסורגים. מדי פעם היינו מסירים את העפר באת קטן ומוציאים אותם אל המדרכה בפח.

שם נאסף על ידי פועלי ניקיון מיוחדים. היד התחתונה מצביעה על הדלת אשר דרכה הוצאנו את האפר.

אבירים בחצר האחורי - Backyard Knights

When I was about nine or ten, I had a good friend named Michael Jordan. He lived right behind us on the next street and our backyards were separated by a small alley. We used to play together in my yard or his and also fight a lot.

One time, we were wrestling, rolling around on the grass. When I went into the kitchen for a drink of water, my mother was startled to see me covered in hives. After several tests, the doctor said I was allergic to Timothy grass, as well as many other things.

Michael lived with his grandmother, and she often had us two over to her kitchen for cocoa and animal crackers.

כשהייתי בן תשע או עשר, היה לי חבר טוב בשם מייקל ג'ורדן. הוא גר ממש מאחורינו ברחוב הסמוך והחצרות האחוריות שלנו הופרדו בסמטה צרה. היינו משחקים יחד בחצר שלי או שלו וגם התחבטנו הרבה.

פעם אחת, התחבטנו, התגלגלנו על הדשא. כשנכנסתי למטבח לשתות מים, אמי נבהלה לראות אותי מכוסה סרפדת. לאחר מספר בדיקות, הרופא אמר שאני אלרגי לעשב איטן, כמו גם להרבה דברים אחרים.

מייקל גר עם סבתו, ולעתים קרובות היא הייתה מזמינה אותנו שנינו למטבח שלה לקקאו וביסקויטים של בעלי חיים.

Among our fantasies were games that involved knights and jousting. In the backyard, Mom would hang the wash on long ropes, and support the middle with clothes props.

לעתים שיחקנו כאילו אבירים בתחרות. בחצר האחורית, אמא הייתה תולה את הכביסה על חבלים ארוכים, ותומכת באמצע בעזרת מקל ארוך.

Michael and I would use the props for dueling. On one occasion, he hit me on the arm with the clothes prop, but there was a nail in it. When the wound healed, it left a blue dot. The mark is still there!

מייקל ואני היינו משתמשים במקלות אלה כרמחים לדו-קרב. באחת הפעמים הוא היכה אותי בזרוע עם תומך הבגדים, אבל היה בו מסמר. כשהפצע החלים, הוא השאיר נקודה כחולה. הסימן עדיין שם!

הודעה מוקלטת לאבא - Recorded Message to Pop

I think it was 1943. That would make me five years old. It was long before tape recorders, and certainly before digital recordings. Pop was serving in the Army Air Force in the far east.

Mom wanted me to send a recorded message to my father. We went into a little shop on the Boardwalk in Atlantic City. I sat in front of a microphone, and spoke a minute or two to my father abroad.

The message was cut into a small (15 cm) vinyl disk. I remember it was white. After we'd listened to it several times at home, we mailed it to Pop through V-Mail, the special mail service for corresponding with serving soldiers.

אני חושב שזה היה ב-1943. הייתי אז בן חמש. היה זה הרבה לפני רשמקולים, ובוודאי לפני הקלטות דיגיטליות. אבא שירת בחיל האוויר במזרח הרחוק.

אמא רצתה שאשלח הודעה מוקלטת לאבא. נכנסנו לחנות קטנה על הטיילת באטלנטיק סיטי. ישבתי מול מיקרופון ודיברתי דקה או שתיים עם אבא שלי בחו"ל.

ההודעה נחרטה בדיסק ויניל קטן (15 ס"מ). אני זוכר שזה היה לבן. אחרי שהאזנו לו כמה פעמים בבית, שלחנו אותו לאבא בדואר V-Mail, שירות הדואר המיוחד להתכתבות עם חיילים משרתים.

I really didn't know what to say. We could hear Mom's voice in the background, prompting me. At one point she said "Tell him you like to play football". So I obediently said "And ... I like ... I like to play football". I never in my life played football, and I'm pretty sure Pop knew that too, and smiled when he heard me say it.

באמת שלא ידעתי מה להגיד. אפשר היה לשמוע את אמא ברקע, כשהיא מדריכה אותי. בשלב מסוים היא אמרה "תגיד לו שאתה אוהב לשחק כדורגל". אז אמרתי בציטתנות "ו... אני אוהב ... אני אוהב לשחק כדורגל". בחיים שלי לא שיחקתי כדורגל, ואני די בטוח שגם אבא ידע את זה, וחיך כשהוא שמע אותי אומר את זה.

--	--

University Days 1955 - 1960

ציפורים שיכורות - Drunken Birds

Next to my home in Maple Shade, New Jersey, when I was in high school and college, lived a dear old lady (well, at least she was old). Mrs Watson lived in a somewhat ramshackle clapboard house, and she had a somewhat ramshackle clapboard garage next to it.

In the garage was a 1943 Plymouth (I seem to remember) which I dearly wanted to get my hands on, but never did. In front of her house she had a cherry tree. I don't recall being much impressed by the blossoms, but it did have cherries. Mrs Watson was too old to drive the Plymouth, and she was too old to pick the cherries.

So the cherries just stayed on the tree, and gradually dried there. The neighborhood birds were not too old, so they happily fed on the by now slightly alcoholic fruit. The result was that, at a certain time every year, a frenetically wild chirping would be heard, as the inebriated flock would serenade the neighbors.

ליד ביתי במייפל שייד, ניו ג'רזי, כשהייתי בתיכון ובקולג', גרה אישה זקנה יקרה (טוב, לפחות היא הייתה זקנה). גברת ווטסון התגוררה בבית מעט רעוע, ולידו היה מוסך מעט רעוע.

במוסך הייתה מכונית פלימות' משנת 1943 (אם אני זוכר נכון) שמאוד רציתי לשים עליה את ידי, אבל מעולם לא הצלחתי. מול ביתה של הגברת היה עץ דובדבן. אינני זוכר שהתרשמתי הרבה מהפריחה, אבל היו בה דובדבנים. גברת ווטסון הייתה זקנה מכדי לנהוג בפלימות', וגם הייתה זקנה מכדי לקטוף את הדובדבנים.

אז הדובדבנים פשוט נשאר על העץ, והתייבשו שם בהדרגה. ציפורי השכונה לא היו זקנות מדי, והן ניזונו בשמחה מהפרי המעט אלכוהולי. התוצאה הייתה שבעתוי מסוים בכל שנה, יישמע ציוץ פרוע בטירוף, כשהלהקה המשתכרת הייתה שרה לשכנים.

ארוחת ערב של משפחת אנדרסון - Anderson Family Dinner

It might not look like a family dinner, but that's how it had been with the Anderson family for as long as I can remember. Mother (Grandma Anderson) was a devoted "housewife" and always tried to accommodate the different schedules of the family members.

זה אולי לא נראה כמו ארוחת ערב משפחתית, אבל ככה זה היה עם משפחת אנדרסון מאז שאני זוכר. אמא (סבתא רבה רות) הייתה 'עקרת בית' מסורה ותמיד ניסתה להתאים ארוחות ללוחות הזמנים השונים של בני המשפחה.

During World War II, Mom and I ate together when Pop was overseas serving in the Air Force, even though she worked in a military plant. After the war, Pop worked closer to home, and at ten-year intervals Mike and Patty arrived, each with a very

במהלך מלחמת העולם השנייה, אמא ואני אכלנו יחד למרות זה שעבדה במפעל צבאי ואבא שירת בחו"ל בחיל האוויר. אחרי המלחמה, אבא עבד קרוב יותר לבית, ובמרווחים של עשר שנים הגיעו אחי מייק ואחותי פטי, כל

different schedule. Mom prepared separate meals for each member of the family. The picture shows me at home after a day at college, which I commuted to every day (sometimes on a motorcycle!) You see I still haven't learned to hold the fork in my left hand!

אחד עם לוח זמנים שונה מאוד. אמא הכינה ארוחות נפרדות לכל אחד מבני המשפחה. בתמונה רואים אותי בבית אחרי יום בקולג', אליו נסעתי כל יום (לפעמים על אופנוע!) רואים שעדיין לא למדתי להחזיק את המזלג ביד שמאל!

המכונית הראשונה שלי - My First Car

My old 1948 Chevy was excellent, far superior to contemporary cars. True, it had exhaust-driven wipers that simply stopped when I accelerated. Its mileage wasn't great and it emitted toxic fumes. But it also had a vacuum shift, which only required a gentle touch to change gears. It had an in-line six-piston engine with overhead valves, which I could maintain. Standing next to it, I could barely look over the roof, which meant I didn't have to bend over or do contortion tricks to get into the car. When I opened the door I could just sit down.

Every day I drove it to college in Camden, alternating weeks with Jimmy May, a student and friend from Maple Shade. He was a small guy with a very large Buick.

השברולט הישן שלי שנת 1948 היה מעולה, עדיף בהרבה על מכוניות עכשוויות. נכון, היו בו מגבים שמונעים על ידי פליטה, שפשוט נעצרו כאשר הייתי מאיץ. הקילומטראז' שלו לא היה נהדר והוא היה פולט עשן רעיל. אבל היה בו גם הילוך ואקום, שדרש רק מגע עדין להחלפת הילוכים. היה לו מנוע בעל שש בוכנות בשורה עם שסתומים עיליים, שיכולתי לתחזק. כשעמדתי לידו, יכולתי בקושי להביט מעל הגג, מה שאומר ש לא הייתי צריך להתכופף או לבצע טריקים של עיוותים כדי להיכנס למכונית. כשפתחתי את הדלת יכולתי פשוט לשבת.

כל יום נסעתי בה ללימודים בקולג' בקמדן, לסירוגין שבועות עם ג'ימי מיי, סטודנט וחבר ממיפל שייד. הוא היה בחור קטן עם מכונית ביואיק מאוד גדולה.

Winters in New Jersey were often rather severe, with lots of snow and icy roads. In those days, we put chains on the car wheels to increase traction on the slippery roads, but they made for a very bumpy ride, so they were only used when absolutely necessary. On one occasion, Jim and I were heading home in the afternoon. I drove up a long hill (Route 38 crossing Cuthbert Blvd), but when I headed down the other side and tried to slow, the braking caused the car to lose traction. The car swerved, then began to spin around, eventually ending up in a snow drift at the side of the road. Jim said afterwards that he was scared to death, but that I had been laughing maniacally as the car went out of control. I put the car back in gear and drove home. No damage, except perhaps to Jim's psyche.

I mentioned that I did all my own maintenance. That should have waved a flag of warning. With the snow and ice came freezing temperatures, and car operators had to put antifreeze into the car radiators or the water there would freeze and cause damage to the motor. I may have missed that. I was

החורפים בניו ג'רזי היו לעתים קרובות קשים למדי, עם הרבה שלג וכבישים קפואים. באותם ימים, שמנו שרשראות על גלגלי המכונית כדי להגביר את האחיזה בכבישים החלקלקים, אבל הם יצרו נסיעה מאוד לא נוחה, ולכן השתמשו בהם רק בעת הצורך. באחת הפעמים, ג'ים ואני נסענו הביתה אחר הצהריים במכונית שלי. נסעתי במעלה גבעה ארוכה, אבל כשירדתי לצד השני וניסיתי להאט, הבלימה גרמה למכונית לאבד אחיזה. המכונית סטתה, ואז החלה להסתובב, ובסופו של דבר הגיעה לסחף שלג בצד הכביש. ג'ים אמר אחר כך שהוא פחד פחד מוות, אבל אני צחקתי בטירוף כשהמכונית יצאה משליטה. החזרתי את המכונית להילוך ונסעתי הביתה. שום נזק, למעט אולי לנפשו של ג'ים.

ציינתי שעשיתי את כל התחזוקה בעצמי. זה היה צריך להניף דגל אזהרה. עם השלג והקרח הגיעו טמפרטורות מקפאות, ומפעילי מכוניות נאלצו להכניס חומר נוגד קיפאון לרדיאטורים של המכונית, אחרת המים שם היו קופאים וגורמים נזק למנוע. יכול להיות שפספסתי את זה. הייתי פעם מתחת למכונית, מנקז שמן או משהו,

under the car once, draining oil or something, when I discovered a small metal disk that had popped out of somewhere. I found the place, and returned the disk, securing it very well with the help of a ball peen hammer. During the next freeze, the block cracked. I had defeated the safety plug of the car designers.

Then came the motorcycle.

האופנוע שלי - My Motorcycle

In the late 50's of the last century, Savta Pat and I attended Rutgers University in New Jersey. She started at Douglass women's college and moved to The College of South Jersey RCSJ where I was studying. We graduated together as Mr & Mrs in 1960.

While at university, I bought a Harley Davidson one lunger with chain drive from another student. I assumed my parents would not approve, so I parked the bike at a friend's house. In the morning, I'd bus to my friend's house and continue on the "hog" to school.

כשגיליתי דיסק מתכת קטן שיצא מאיפשהו במכונית. מצאתי את המקום, והחזרתי את הדיסק, מאבטח אותו היטב בעזרת פטיש. במהלך ההקפאה הבאה, הבלוק נסדק. ניצחתי כנראה את תקע הבטיחות של מעצבי הרכב.

ואז הגיע האופנוע.

בסוף שנות ה-50 של המאה הקודמת, סבתא ואני למדנו באוניברסיטת רטג'רס בניו ג'רזי. היא התחילה בקולג' לנשים של דג'לס ועברה לקולג' של דרום ג'רזי RCSJ שם למדתי. סיימנו יחד את לימודינו כמר וגברת בשנת 1960.

בזמן לימודי באוניברסיטה, קניתי אופנוע כבד (Harley Davidson) מסטודנט אחר. הנחתי שהורים שלי לא יאשרו לי רכב כזה, אז החניתי את האופנוע בבית של חבר. בבוקר, נסעתי באוטובוס לביתו של החבר והמשכתי באופנוע לאוניברסיטה.

It quickly became apparent that smoking a cigarette or a pipe on a motorcycle does not work, because the wind causes the tobacco to burn very quickly! Driving at 80 kph without a helmet was also not too clever.

I often rode a bicycle and would dismount while still moving. One day, I tried that with the motorcycle, not taking the larger mass and inertia into consideration. I dismounted, but the machine continued on its own, under power. I watched in horror as it continued down the street towards a highway a block away, miraculously not colliding with parked cars along the way, till it encountered a manhole cover and twisted into a fall. I also had not anticipated its being so heavy when I tried to right it.

I was kind of bookish (Mr Peepers), so riding a motorcycle, I thought, would surely impress the girls. I drove through Maple Shade one evening, stopping at the traffic light. When I saw some girls, I raced the engine and popped the clutch, expecting to jump out with a very masculine roar. Instead the machine just stood there while the chain raced over the

מהר מאוד התברר שעישון סיגריה או מקטרת באופנוע לא עבד, כי הרוח גרמה לטבק להישרף מהר מאוד! גם נסיעה במהירות 80 קמ"ש ללא קסדה לא הייתה חכמה במיוחד.

לעיתים קרובות רכבתי על אופניים והייתי יורד תוך כדי תנועה. יום אחד ניסיתי את זה עם האופנוע, בלי לקחת בחשבון את המסה והאינרציה הגדולות יותר. ירדתי, אבל האופנוע המשיך בכוחות עצמו, בעוד המנוע פעל. צפיתי, חרד, כשהוא המשיך במורד הרחוב לכיוון כביש מהיר במרחק מאה מטר משם, באורח נס לא התנגש במכוניות חונות בדרך, עד שנתקל במכסה ביוב והתפתל ונפל. גם לא ציפיתי שהוא כל כך כבד כשניסיתי להרים אותו.

הייתי אז אישיות למדנית ולא חברותי כל כך. חשבתי שרכיבה על אופנוע בודאי תרשים את הבנות. ערב אחד נסעתי במרכז העיירה ועצרתי ברמזור. כשראיתי כמה בנות, דהרתי במנוע ושחררתי את המצמד, מצפה לקפוץ קדימה בשאגה גברית מאוד של המנוע. במקום זאת, המכונה פשוט עמדה שם בעוד השרשרת דהרה מעל לגלגל השניים... והבנות צחקו.

sprocket ... and the girls laughed.

I parked the Harley in front of my fraternity house on campus. One afternoon, I got on board and prepared to roll out to the street on my way home. This time, when I put it into gear and released the clutch, it jumped forward, crossed the street, mounted the curb on the other side and proceeded to climb the stairs of a church there. Instinctively I leaned away from the approaching church doors. This caused the motorcycle to turn and drive down the steps. At the the bottom, I stopped. A crowd of students, who happened to be there, celebrated my performance with applause.

I did all my own maintenance on the motorcycle. One day, in the fraternity house backyard, I'd disassembled the motor and was cleaning it. Cleverly, I was smoking a cigarette as I wiped the parts with gasoline. Suddenly the whole machine was in flames. I reached down and grabbed handfuls of dirt to smother the fire. The fire was extinguished, but all the dust and grit in the motor also put an end to the Harley.

פגישה עם יידיש - Meeting with Yiddish

My major at Rutgers University was German language and literature. That background made my access to Yiddish relatively painless, though not always without error. I discovered predictable sound shifts, because Yiddish is mostly 15th Century German, both languages subsequently evolving in different directions. I just had to learn the Hebrew letters.

Back in the 50's פאָרווערטס [forvertz] was a Socialist Yiddish daily. Pat's grandparents subscribed to it. On one occasion, when we were visiting them in South Philly, I spotted a copy of the paper and set out to struggle through it.

An elderly neighbor came in and was pleased to see a youngster reading the Yiddish paper, and told me so, in Yiddish. I summoned up my courage and put my sound shift skills in gear, and spoke Yiddish with the visitor for a good quarter of an hour. I was very pleased with my efforts. Before he left, however, my conversation partner said (in English with a strong Yiddish accent) "You know, you speak very good German".

Lessons in humility are never far away!

הנישואין שלנו - Our Wedding

Sixty-four years ago we tied the knot. Fourteen years ago, on our fiftieth anniversary, we tied it again. In 1959 we were both still at university, so when we were graduated, it was as John and Patricia Anderson. Neither of us was particularly committed to our religious heritage at the end of our university studies, but both Catholic and Jewish traditions discouraged

הייתי מחנה את האופנוע לפני בית החבורה שלי בקמפוס. יום אחד, אחר הצהריים, עליתי עליו והתכוננתי לצאת לרחוב בדרכי הביתה. הפעם, כשהכנסתי אותו להילוך ושחררתי את המצמד, הוא קפץ קדימה, חצה את הרחוב, עלה על המדרכה בצד השני והמשיך לטפס במדרגות של כנסייה שם. אינסטינקטיבית רכנתי הרחק מדלתות הכנסייה המתקרבות. הדבר גרם לאופנוע לסטות ולנסוע במורד המדרגות. בתחתית, עצרתי. קהל של סטודנטים, שבמקרה היה שם, חגג את ההופעה שלי במחאות כפיים.

עשיתי את כל התחזוקה על האופנוע בעצמי. יום אחד, בחצר האחורית של בית החבורה, פירקתי את המנוע וניקיתי אותו. בחכמה, עישנתי סיגריה בזמן שניגבתי את החלקים בבנזין. פתאום כל המכונה עלתה בלהבות. מיד הושטתי יד ותפסתי חופנים של עפר כדי לחנוק את האש. האש כובתה, אבל כל האבק והחצץ במנוע שמו קץ גם לאופנוע.

המגמה שלי באוניברסיטת רוטגרס הייתה שפה וספרות גרמנית. הרקע הזה איפשר לי גישה ליידיש ללא כאבים יחסית, אם כי לא תמיד בלי שגיאות. גיליתי שינויי הגוי צפויים, כי יידיש היא למעשה ניב גרמני של המאה ה-15. שתי השפות התפתחו לאחר מכן לכיוונים שונים. רק הייתי צריך ללמוד את האותיות העבריות.

עוד בשנות ה-50' פורווערטס היה יומון סוציאליסטי ביידיש. סבא וסבתא של סבתא היו מנויים וקבלו אותו בבית. פעם, כשביקרנו אותם בדרום פילדלפיה, הבחנתי בגליון של העיתון והחלטתי להיאבק עם השף שבו.

שכן מבוגר נכנס ושמח לראות בחור צעיר קורא את העיתון ביידיש, וסיפר לי זאת ביידיש. אזרתי אומץ והכנסתי את כישורי השוואת הגיות להילוך, ודיברתי יידיש עם המבקר במשך רבע שעה לפחות. הייתי מאוד מרוצה מהמאמצים שלי. אולם לפני שהוא עזב, השותף שלי לשיחה אמר (באנגלית במבטא יידי חזק) 'אתה יודע, אתה מדבר גרמנית טוב מאוד'.

שיעורי ענווה לעולם אינם רחוקים!

לפני שישים וארבע שנה קשרנו את הקשר. לפני ארבע עשרה שנה, ביום השנה החמישים שלנו, קשרנו אותו שוב. בשנת 1959 דינו עדיין באוניברסיטה, אז כשסיימנו את הלימודים, זה היה בתור ג'ון ופטרישיה אנדרסון. אף אחד מאיתנו לא היה מחויב במיוחד למורשת הדתית שלנו בסוף לימודינו באוניברסיטה, אבל גם מסורת

marrying "outside the faith".

קתולית וגם מסורת יהודית אסרו נישואים מחוץ לדת.

Our decision was arbitrary. We were married in a church, at a ceremony in which the name of Jesus was never mentioned. The priest was in his sacerdotal regalia. My brother Mike assisted. It was essentially a civil ceremony with religious trimmings. Only years later did I come to realize what a shock it must have been for Pat to stand before a huge representation of a gruesome crucifixion above the altar.

We left for our honeymoon in NYC that night in the family Renault 4CV, taking Caroline home on the way. It was cold with freezing rain. We left Pat's bridal bouquet in the car when we got to the hotel.

It was frozen when we retrieved the car for our homeward journey, and stayed frozen for quite some time in the refrigerator freezer. We had only a few days in the city, because we had to get back to our university studies, and we didn't want to be in the city for the drunken new year celebrations.

ההחלטה שלנו הייתה שרירותית. התחתנו בכנסייה, בטקס שבו לא הוזכר שמו של ישו מעולם. הכומר היה לבוש בגלימת הקודש שלו. אחי מייק לציידו. זה היה בעצם טקס אזרחי עם עיטורים דתיים. רק שנים מאוחר יותר הבנתי איזה הלם זה בטח היה לסבתא פט לעמוד מול ייצוג ענק של צליבה מבעית מעל המזבח.

יצאנו לירח הדבש שלנו בניו יורק סיטי באותו לילה במכונית המשפחתית הקטנה, ולקחנו את קרוליין הביתה בדרך. היה קר עם גשם קפוא. השארנו את זר הכלה של סבתא פט ברכב כשהגענו למלון.

הפרחים היו קפואים כששבנו למכונית לנסיעה הביתה, ונשארו קפואים לא מעט זמן במקפיא המקרר. היו לנו רק כמה ימים בעיר, כי היינו צריכים לחזור ללימודים באוניברסיטה, ולא רצינו להיות בעיר לחגיגות השנה החדשה השיכורים.

We still remember many of the events on our honeymoon. The view from our hotel was not very exciting.

We did a lot of walking from bookstore to bookstore, one of which was Four Continents. We saw Checkov's play Three Sisters and Shaw's Apple Cart. I think we saw The Swan with Grace Kelly, and enjoyed the Rockets chorus line at a Radio City extravaganza. We had a fondue dinner at the Chalet Suisse restaurant. In all probability we watched the ice skating

אנחנו עדיין זוכרים רבים מהאירועים בירח הדבש שלנו. הנוף מחוץ לחלון המלון לא היה מרגש במיוחד.

הלכנו הרבה מחנות ספרים לחנות ספרים, אחת מהן הייתה הרבה מחנות ספרים, מקור ספרות סובייטית. ראינו את המחזה שלוש אחיות של צ'כוב ואת עגלת התפוחים של שו (Shaw). אני חושב שראינו את הברבור עם גרייס קלי, ונהנינו משורת הרקדניות, ה Rockets, במופע המרהיב של רדיו סיטי. אכלנו ארוחת פונדו במסעדת

in Rockefeller Center, but we don't actually remember that.

The first wedding was essentially a civil ceremony with the appearance of a church wedding. The second, organized by our children, was after we had been living a Jewish life for fifty years and was appropriately traditional. The priest who presided at the first ceremony was a kind, gentle and understanding man who respected our differences. The rabbi who presided at the second ceremony is a respected friend, guide and comrade in arms for many years.

Chalet Suisse. יתכן שצפינו בהחלקה על הקרח במרכז רוקפלר, אבל אנחנו לא ממש זוכרים את זה.

החתונה הראשונה הייתה בעצם טקס אזרחי עם הופעת חתונה בכנסייה. השניה, שאורגנה על ידי ילדינו, הייתה לאחר שחיינו חיים יהודיים במשך חמישים שנה והייתה מסורתית כראוי. הכומר שניהל את הטקס הראשון היה איש אדיב, צנוע ומבין שכיבד את ההבדלים בינינו. הרב שניהל את הטקס השני הוא חבר מוערך, מדריך וחבר לנשק מזה שנים רבות.

--	--

המשפחה הצעירה 1959 – 1967

יידיש סובייטית - Soviet Yiddish

Savta and I were married on December 28th, 1959. We planned a very short honeymoon, because we had to get back to our studies at Rutgers University.

It was cold and foggy as we made our way north from Maple Shade in the family 4CV to New York City. We would return before the New Year, because we didn't want to participate in the drunken revelries.

We did however accomplish quite a lot in the few days we were there. We walked a great deal, and we visited book stores. We saw a play by Eudora Welty, as well as one by Chekov. We visited book stores. We saw a Radio City extravaganza and had fondue at a Swiss restaurant. Oh yes, and we visited book stores.

סבתא ואני התחתנו ב-28 בדצמבר 1959. תכננו ירח דבש קצר מאוד, כי היינו צריכים לחזור ללימודים באוניברסיטת רוטגרס.

היה קר וערפילי כשעשינו את דרכנו צפונה ממרכז ניו ג'רזי ב-C4 המשפחתית לניו יורק סיטי. תכננו לחזור לפני ראש השנה האזרחי, כי לא רצינו להתעקל שם בהילולת השיכורים המסורתי.

עם זאת השגנו לא מעט בימים שהיינו שם. הלכנו הרבה ברגל, וביקרנו בחנויות ספרים. ראינו מחזה מאת יודורה ולטי, וכן מחזה מאת צ'קוב. ביקרנו בחנויות ספרים. ראינו אקסטרווגנזה של רדיו סיטי ואכלנו פונדו במסעדה שוויצרית. אה כן, וביקרנו בחנויות ספרים.

One of the bookstores we visited was Four Continents. It was from there I'd ordered Russian propoganda during the McCarthy era, which caused my father great anguish. We bought a few books there, but of greatest interest was a selection of writings by Sholem Aleichem.

You may recall that Birobidzhan was originally intended to be a Jewish republic among the other SSR's of the USSR. The official language was Yiddish. Any connection with Hebrew, the language of Zionism, was discouraged. The spelling of the Yiddish to be used in the Jewish republic was adjusted to show the difference.

Look at the pages from the book. Final letter forms are not used. There are no chet's. Words of Hebrew origin are spelled phonetically as they would be pronounced in Yiddish.

אחת מחנויות הספרים בהן ביקרנו הייתה זאת שמשם הזמנתי תעמולה רוסית בתקופת מקארתי, מה שגרם לאבי ייסורים רבים. קנינו שם כמה ספרים, אבל המעניין ביותר היה מבוחר כתבים של שלום עליכם.

אולי זוכרים שבירוביג'אן נועדה במקור להיות רפובליקה יהודית בין שאר ה-SSRים של ברית המועצות. השפה הרשמית הייתה יידיש. כל קשר עם העברית, שפת הצינונות, נרתע. האיות של היידיש לשימוש ברפובליקה היהודית הותאם כדי להראות את ההבדל.

תסתכלו היטב על הדפים מתוך הספר. אין אותיות סופיות. אין ח. מילים שמקורן עברי מאויתות באופן פונטי כפי שיובאו ביידיש.

תנ"ך בעברית - Bible in Hebrew

Jehovah's Witnesses are very devout, but not very sophisticated fundamentalist Christians. Their missionary fervor is expressed by their handing out copies of their publication "Watchtower" from door to door around town.

One day a Witness lady came to the door, and asked if I wanted a Bible. I thought it would be interesting to see their version, so I asked if she had one in Hebrew. "Oh no", she replied apologetically. "It hasn't been translated into that yet."

עדייִהוה הם נוצרים פונדמנטליסטים אדוקים מאוד, אך לא מתוחכמים במיוחד. הלהט המיסיונרי שלהם בא לידי ביטוי בכך שהם מחלקים עותקים של הפרסום שלהם "מגדל שמירה" מדלת לדלת ברחבי העיר.

יום אחד ניגשה לדלת גברת עדייִהוה ושאלה אם אני רוצה ספר תנ"ך. חשבתי שיהיה מעניין לראות את הגרסה שלהם, אז שאלתי אם יש לה בעברית. "אוי לא", היא ענתה בהתנצלות. "זה עוד לא תורגם לזה."

הרפתקאות בהרי הצפון - Adventures in the Mountains of the North

Many people think that New Jersey is pretty flat, but actually in the far northwest corner of the state there are mountains. Well, more like tall and steep hills. We lived there for a few years, and Michelle was born there.

After our marriage in 1959, Savta worked as a Verityper at a printing business in Philadelphia and I taught English and French at the high school where she had studied.

אנשים רבים חושבים שניו ג'רזי היא די שטוחה, אבל למעשה בפינה הצפון מערבית הרחוקה של המדינה יש הרים. ובכן, יותר כמו גבעות גבוהות ותלולות. גרנו שם כמה שנים, ומיכל נולדה שם.

לאחר נישואינו ב-1959, סבתא עבדה כ-Verityper בבית דפוס בפילדלפיה ואני לימדתי אנגלית וצרפתית בבית הספר התיכון שבו היא למדה.

White Meadow Lake

After a few years I received an offer of a salary increase I could not refuse at the junior high school where Aunt Sophie was teaching. I would also be closer to Seton Hall University, where I was studying Chinese. We moved north to White Meadow Lake, a small town in the hilly northwest corner of New Jersey. We were told that the name was of Indian origin (Leni Lenape) because the lake would freeze in winter and look like a white meadow. It froze all right, and the wind blowing across it hit our house with frigid ferocity.

The house had been built as a summer cottage and really was not suited to the cold winters there, but we survived. It was built on a steep hill. All the living quarters, two bedrooms, living room, dining corner, kitchen and a large screened in porch were on one floor.

In winter I put plastic sheeting on all the windows and on the screened porch, but some parts of the house were still cold. The walls were not insulated for severe winters and the heating system was wholly inadequate. Underneath was a utility room, dug into the hill. We had a washer and dryer in there, and later an upright freezer. I had a workshop in one corner. Later I broke through and dug out under the house to make a flat area where I set up my office. I had great plans to build a huge model railroad in there too.

I terraced the steep slope in front of the house and planted rose bushes. We also planted carrots in the back. That was supposed to be the start of a kitchen garden, but we didn't know enough about soil and gardening, so the carrots never grew to more than a couple inches in length.

. לאחר כמה שנים קיבלתי הצעה לתוספת שכר שלא יכולתי לסרב לה בחטיבת הביניים שבה לימדה דודה סופי (אחותה של סבתא רבה אן). המקום החדש היה גם קרוב יותר לאוניברסיטת Seton Hall, שם למדתי סינית. עברנו צפונה ל-White Meadow Lake (אגם האחו הלבן), עיירה קטנה בפניה הצפון מערבית ההררית של ניו ג'רזי. נאמר לנו שהשם הוא במקור אינדיאני על כך שהאגם קופא בחורף ויראה כמו אחו לבן. הוא באמת קפא, והרוח שנשבה עליו פגעה בביטנו באכזריות קפואה.

הבית נבנה כמין בקתת קיץ וממש לא התאים לחורפים הקרים שם, אבל שרדנו. הוא נבנה על גבעה תלולה. כל חדרי המגורים, שני חדרי השינה, הסלון, פינת האוכל, המטבח ומרפסת גדולה מוקרנת היו בקומה אחת.

בחורף שמתי יריעות פלסטיק על כל החלונות ועל הרשתות במרפסת, אבל חלקים מהבית עדיין היו קרים. הקירות לא היו מבודדים עבור חורפים קשים ומערכת החימום לא הייתה מספקת לחלוטין. מתחת היה חדר שירות, חפור לתוך הגבעה. היו לנו שם מכונת כביסה ומייבש, וגם מקפיא. הייתה לי שם גם פינת עבודת יד. מאוחר יותר פרצתי וחפרתי מתחת לבית כדי ליצור אזור שטוח שבו הקמתי את המשרד שלי. היו לי תוכניות נהדרות לבנות שם גם מסילת רכבת ענקית.

דרגתי את המדרון התלול לפני הבית ושתלתי שם שיחי ורדים. שתלנו מאוחר גם גזר. זו הייתה אמורה להיות ההתחלה של גן מטבח, אבל לא ידענו מספיק על אדמה וגינן, כך שהגזר מעולם לא צמח ליותר מכמה סנטימטרים באורך.

מכונית ריבירה - Riviera Car

Actually the car wasn't good at starting either. It had been fine in Camden, but it didn't like to start in the cold weather of White Meadow Lake. It was a French car, and we decided it must have been designed for the Riviera.

I even tried the hand crank to turn the motor over. We lived on the top of a long hill, and I learned to park the car facing downhill. Frequently I had to start rolling down hill, and hope it would catch before I got to the bottom.

למעשה גם המכונית לא הייתה טובה בהתנעות. היא הייתה בסדר בקמדן, אבל כנראה לא אהב להתניע במזג האוויר הקר של אגם האחו הלבן. זו הייתה מכונית צרפתית, והחלטנו שהיא בטח תוכננה לריבירה.

אפילו ניסיתי להשתמש בארכובה ידנית כדי להתניע את המכונית. גרנו על ראש גבעה ארוכה, ולמדתי להחנות את המכונית עם הפנים למטה. לעתים קרובות הייתי צריך להתחיל להתגלגל במורד הגבעה, ולקוות שזה יתפוס לפני שאגיע לתחתית.

שלג מעבר להר - Snow beyond the mountain

There's a well known phenomenon of clouds dropping their rain on the windward side of mountains. I knew about this, but failed to apply it, when once it was snowing so severely that I was afraid to venture forth in the car. I called school to say I was snowed in, half expecting that the school would be closed, but the secretary replied in surprise that there was no snow there. There was a sizable hill between us, and evidently it was snowing only on our side of the hill.

יש תופעה ידועה של עננים שמפילים את הגשם שלהם בצד הרוחות של הרים. ידעתי על כך, אבל לא יישמתי את זה, כשפעם ירד שלג כל כך חזק שפחדתי לצאת לרחוב במכונית. טלפנתי לבית הספר להודיע שהייתי מבודד על ידי השלג הכבד, חצי בציפייה שבית הספר ייסגר מאותה סיבה, אבל המזכירה ענתה בהפתעה שאין שם שלג. הייתה בינינו גבעה גדולה, ונראה שירד שלג רק בצד שלנו של הגבעה.

הגעתה של מישל - Michelle's Arrival

Savta Pat was already pregnant when we moved north. We had planned that she would give birth at a particular hospital in Philly where they practiced natural childbirth, but her mother Anne warned that Baranoff birthing happens fast, and there would be no time to get across the Delaware bridge, especially in winter time. Then we moved north and had to find a hospital in our new neighborhood. The choice was made for us, because of where her obstetrician doctor was when her time came.

סבתא פט כבר הייתה בהריון כשעברנו צפונה. תכננו שהיא תלד בבית חולים מסוים בפילדלפיה, שם הם אפשרו לידה טבעית, אבל אמא אן הזהירה שהלידה אצל נשות ברנוף מתרחשת מהר, ולא יהיה זמן לחצות את הגשר מקמדן לפילדלפיה, במיוחד בחורף. לאחר מכן עברנו צפונה ונאלצנו למצוא בית חולים באזור החדש שלנו. הבחירה נעשתה עבורנו, בגלל המקום שבו הרופא המיילד שלה היה, כשהגיע זמנה.

I was in class teaching when the announcement came. I wanted to finish the lesson, but the secretary chased me to the hospital. In the meantime, a policeman came to the house and took Savta to the hospital. When I first saw our daughter, I thought she looked Chinese, and I was amazed at the influence of my studies. After her arrival, I put a traditional box of cigars in the school office, with the announcement in Chinese. Back home Michelle Tamara had her own room. We had become a real family.

הייתי בכיתה, מלמד כשהגיעה ההודעה. רציתי לסיים את השיעור, אבל המזכירה גרשה אותי לבית החולים. בינתיים הגיע שוטר לבית שלנו ופינה את סבתא פט לבית החולים. כשראיתי את הבת שלנו לראשונה, חשבתי שהיא נראית סינית, ונדהמתי מהשפעת הלימודים שלי. לכבוד הלידה ולפי המסורת, שמתי קופסת סיגרים במשרד בית הספר, עם ההודעה בסינית. כשחזרה הביתה, למישל תמרה היה חדר משלה. הפכנו למשפחה אמיתית.

החלקה על האגם - Skating on the Lake

When the lake froze many winter residents of White Meadow Lake went ice skating. We also fitted ourselves out with skates and took to the ice. Michelle seemed to have a lot of trouble, until we discovered that she was falling down on purpose. She saw others doing that and thought that was what she was supposed to do. We never became stars, but once the misunderstanding was over, we all enjoyed a little skating during the very cold winters. No one competed with Hans Brinker, but we had fun.

כאשר האגם קפא, רבים מתושבי אגם וייט מדו יצאו להחליק על הקרח. גם אנחנו מצאנו סקייטים ויצאנו לקרח. קרה שלמישל היו הרבה בעיות, עד שגילינו שהיא הייתה נופלת בכוונה. היא ראתה אחרים עושים את זה וחשבה שזה מה שהיא אמורה לעשות. מעולם לא הפכנו לכוכבים, אבל ברגע שאי ההבנה נגמרה, כולנו נהנינו קצת להחליק בחורפים הקרים מאוד. אף אחד לא התחרה עם האנס ברינקר, אבל היה לנו כיף.

חטיפי זרעי ציפורים - Birdseed Snack

There were lots of birds in our neighborhood. I built a bird feeder to help with winter survival and put it on a short pole, behind the house. One day, Pat looked out the window and was shocked to see Michelle eating the birdseed. She stopped her, and called the doctor, greatly agitated. The nurse tried to calm her and told her to read the contents on

היו הרבה ציפורים בשכונה שלנו. בניתי מתקן להאכלת ציפורים כדי לעזור בהישרדותם בחורף ושמתי אותו על עמוד קצר, מאחורי הבית. יום אחד, פט הביטה מבעד לחלון ונדהמה לראות את מישל אוכלת את האוכל לציפורים. היא עצרה אותה, והתקשרה לרופא, נסערת מאוד. האחות ניסתה להרגיע אותה ואמרה לה לקרוא את

the birdseed bag. It turned out that if the birdseed was good for the birds, it wouldn't hurt a little girl. Actually, the squirrels liked it too.

Either she's explaining something to the birds, or she's flagging down a taxi!

התוכן שעל שקית גרעיני הציפורים. התברר שאם האוכל לציפורים היה טוב לציפורים, זה לא היה פוגע בילדה קטנה. למעשה, גם הסנאים אהבו את זה.

או שהיא מסבירה משהו לציפורים, או שהיא מזמינה מונית!

הגעתה של טייבל - Teivel's Arrival

A teacher at school offered puppies. I went to her house and selected one. It was very small and started wandering around the car as I drove home. I was afraid it would get under my feet as I drove, so I stopped and put it in a carton box. Eventually we got home and Pat and Michelle were delighted. We named the dog Teivel, and she became a real part of the family.

Michelle was growing up. Teivel was as well. Here they are in our very steep backyard.

מורה בבית הספר הציעה גורי כלבים. הלכתי לבית שלה ובחרתי אחד. הוא היה קטן מאוד והתחיל להסתובב במכונית כשנסעתי הביתה. פחדתי שהוא ייכנס לי מתחת לרגליים תוך כדי נסיעה, אז עצרתי ושמתי אותו בקופסת קרטון. בסופו של דבר הגענו הביתה ופט ומישל שמחו מאד. קראנו לכלבה טייול, והיא הפכה לחלק אמיתי מהמשפחה.

מישל התבגרה. גם טייול. הנה הם בחצר האחורית התלולה מאוד שלנו.

--	--

חלוצים בקיבוץ 1967 – 1980 Kibbutz Pioneers

אני רוצה ללכת הביתה - I want to go home

When we arrived in Israel, at the Lod Airport, we were met by two agents of the Jewish Agency who eased us through the stages of immigration, and delivered us into the hands of Mikey Duvdevani and Dave Breslau, whom we knew from their assistance in the States. It was all quite overwhelming.

Then Michelle, hugging her big doll Suzy, announced clearly "I want to go home!" Silence swept our little group. Michelle had been a terrific soldier on the trip. Now, we all anticipated the first crisis. But when Mikey told her that he'd come to take us home to Geshur Haziv, she went off with him, to fetch the car. Mikey stuffed Pat, Michelle and me into a small car and rode off into the night, north along the old road (40), cutting through Ramatayim (Hod Hasharon), Haifa, Akko, Nahariya and arriving at the kibbutz around 11:00 PM. Mikey found the reception committee at the Guest House.

Everyone was very nice. It was cold and rainy, so we were provided with electrical heaters, along with a water kettle, instant coffee, tea, a beautiful cake, assorted local fruits, sugar, cookies. We drank a l'hayim with a bottle of Israeli wine which also was left. Michelle was a little overwhelmed by the crowd (6 or so) and began to cry, so the group politely excused itself till the next day.

כשהגענו לארץ, בשדה התעופה בלוד, פגשו אותנו שני סוכנים של הסוכנות היהודית שהקלו עלינו את שלבי העלייה, ומסרו אותנו לידיהם של מייקי דובדבני ודייב ברסלאו, אותם הכרנו מסיועם עוד בארה"ב. הכל היה די מהמם.

ואז מישל, מחבקת את הבובה הגדולה שלה סוזי, הודיעה באנגלית ברורה "אני רוצה ללכת הביתה!" שקט סחף את הקבוצה הקטנה. מישל הייתה חיילת נהדרת בטיוול. כעת, כולנו ציפינו למשבר הראשון. אבל כשמייקי הסביר לה שהוא בא לקחת אותנו הביתה לגשר הזיו, היא הלכה אתו לקחת את המכונית.

מייקי תחב את פט, מישל ואותי לרכב קטן ונסע אל תוך הלילה, צפונה בכביש הישן (40), חתך את רמתיים (הוד השרון), חיפה, עכו, נהריה והגיע לקיבוץ בסביבות השעה 23:00. מייקי מצא את ועדת הקבלה בבית הארחה.

כולם היו מאוד נחמדים. היה קר וגשום, אז הצטיידנו בתנורי חימום חשמליים, יחד עם קומקום מים, קפה נמס, תה, עוגה יפה, מגוון פירות מקומיים, סוכר, עוגיות. שתינו לחיים עם בקבוק יין ישראלי שגם אותו השאירו לנו. מישל הייתה המומה מעט מקהל הזרים (6 בערך) והתחילה לבכות, אז הקבוצה התרצתה בנימוס עד למחרת.

מגילת נייר הטואלט - The Toilet Paper Scroll

Pat, Michelle and I arrived in Kibbutz Geshur Haziv in January of 1967. I wanted to record the events, but I didn't have a notebook.

The next best thing was the very durable toilet paper in use at the kibbutz in those days.

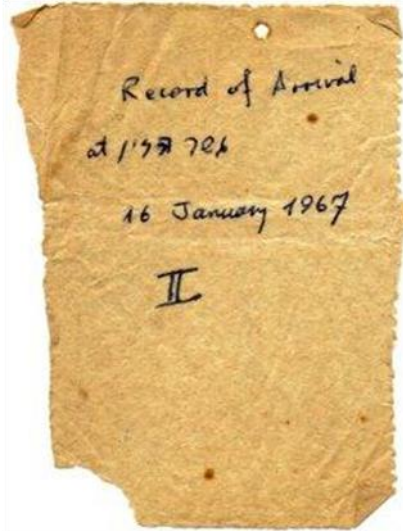
As writing paper, it was fine, but it was definitely not kind to one's posterior. I wrote page after page of our history and rolled up the scroll as I went along.

Above is the scroll spread out, and here is the first page.

פט, מישל ואני הגענו לקיבוץ גשר הזיו בינואר 1967. רציתי לתעד את האירועים, אבל לא היה לי מחברת.

הדבר הבא הטוב ביותר היה נייר הטואלט המאוד עמיד שהיה בשימוש בקיבוץ באותם ימים.

בתור נייר לכתובה, זה היה בסדר, אבל בהחלט לא היה נחמד לישבנים. כתבתי עמוד אחר עמוד מההיסטוריה שלנו וגלגלתי את המגילה תוך כדי למעלה המגילה פרושה, והנה העמוד הראשון.

Understanding Symbols - הבנת סמלים

A kibbutz is a quintessential communist society (from each according to his ability, to each according to his need) but that doesn't require that a kibbutz member identify himself as a political Communist. I viewed our life on the kibbutz as the realization of a just and egalitarian society. There were decisions to be made about applying this to reality, but that was what we had. Our struggle was in perfecting the system. May 1st was the manifestation of international workers' solidarity for the attainment of just this kind of society. When I discovered that there was no red flag on the water tower, I volunteered to put it up. Some like minded members of the kibbutz provided me with flags, and up I went to plant the flags. I repeated this for many years.

במקור קיבוץ היה חברה קומוניסטית מובהקת (מכל אחד לפי יכולתו, לכל אחד לפי צרכיו), אבל זה לא מחייב שחבר קיבוץ יזדהה כקומוניסט פוליטי. ראיתי את חיינו בקיבוץ כמימוש חברה צודקת ושוויונית. היו החלטות שצריך לקבל לגבי יישום זה במציאות, אבל זה מה שהיה לנו. המאבק שלנו היה בשכלול המערכת. ה-1 במאי היה הביטוי של סולידריות העובדים הבינלאומית להשגת חברה מסוג זה בדיוק. כשגיליתי שלא היה דגל אדום על מגדל המים של הקיבוץ, התנדבתי להעלות דגל. כמה חברים מהקיבוץ סיפקו לי דגל אדום ודגל המדינה, ולמעלה טיפסתי לתלות את הדגלים. חזרתי על הפעולה הרבה שנים.

Here's a picture of my handiwork in 1970.

הנה תמונה של עבודתי בשנת 1970.

The point of this story is that not all members of the kibbutz, although living in a communal society, identified with the red flag or wanted to be associated with such revolutionary symbols. In fact, one year a member of the kibbutz came to me and threatened "If you climb up this year, I'll shoot you!". Since we all went around armed in those days, the threat seemed real. I don't mind saying I was a little nervous that May 1st, when I climbed the water tower. He didn't shoot me, but years later, the kibbutz was privatized.

משמעות הסיפור היא שלא כל חברי הקיבוץ, למרות זה שחיו בחברה שיתופית, הזדהו עם הדגל האדום או רצו להיות מזוהים עם סמלים מהפכניים. למעשה, שנה אחת בא אלי חבר קיבוץ ואיים עלי "אם תטפס השנה, אני אירה בך!". מכיוון שכולנו הסתובבנו חמושים באותם ימים, האיום היה נראה לי אמיתי. לא אכפת לי לומר שהיית קצת לחוץ באותו 1 במאי כשטיפסתי על מגדל המים. הוא לא ירה בי, אבל אחרי שנים הקיבוץ הופרט.

חביבה - Chaviva

Living on a kibbutz was like living in a garden, or a house with a huge flowering yard. We had pets, but, like the children, they ran free. Occasionally there would be advice to tie up the dogs, because crops were being sprayed with a chemical that could harm them. We had a succession of dogs that I remember. Shortly after our arrival, we inherited Winnie. Later we had Sumi and Chumi. Then one day our girls came home with a puppy in a basket. We named her Chaviva, and she was a dear member of the family for many years. She even accompanied us to the States for our five year visit.

לגור בקיבוץ היה כמו לגור בגינה, או בבית עם חצר ענקית ופורחת. היו לנו חיות מחמד, אבל כמו הילדים, הן רצו לחופשי. מדי פעם היו עצות לקשור את הכלבים, כי יכולים רוססו בחומר כימי שעלול להזיק להם. היו לנו רצף של כלבים שאני זוכר. זמן קצר לאחר הגעתנו, ירשנו את ויני. מאוחר יותר היו לנו סומי וחומי. ואז יום אחד הבנות באו הביתה עם גור כלב קטן בסל. קראנו לה חביבה, והיא הייתה לבת משפחה יקרה במשך שנים רבות. היא אפילו ליוותה אותנו לארצות הברית לביקור מולדת של חמש שנים.

We had a cat called Tilon when Chaviva arrived. And though she continued to grow and eventually towered over the cat, he was always the boss. At meal time, Tilon would eat while Chaviva patiently waited her turn. Chaviva liked to chase other cats. I remember one time she set out after a cat, and when she'd almost caught up, she recognized Tilon. She stopped dead in her tracks and looked around, as if she was actually involved in another task altogether.

היה לנו חתול בשם טילון כשחביבה הגיעה. ולמרות זה שהיא המשיכה לגדול ולבסוף התנשאה מעל החתול, הוא תמיד היה הבוס. בזמן האוכל, טילון היה אוכל בשקט בעוד חביבה ממתינה לתורה בסבלנות. חביבה אהבה לרדוף אחרי חתולים אחרים. אני זוכר שפעם אחת היא יצאה אחרי חתול, וכשהיא כמעט והדביקה, היא זיהתה את טילון. היא עצרה מתה על עקבותיה והסתכלה סביבה, כאילו הייתה ממש מעורבת במשימה אחרת לגמרי.

In our corner of the kibbutz residential area was a children's zoo, part of the elementary school educational program. The kids were responsible for caring for various farm animals there. Rahel milked the goats at one point, and I had an adventure with Barbara the donkey. Chaviva had her own adventure there. She broke into an enclosure and ate a special bird there. This did not increase her popularity!

בפינתנו באזור המגורים של הקיבוץ הייתה פינת חיי לילדים, חלק מהתכנית החינוכית של בית הספר היסודי. הילדים היו אחראים לטיפול בחיות משק שונות שם. רחל חלבה את העזים בשלב מסוים, והייתה לי הרפתקה עם ברברה האתון. חביבה עברה שם הרפתקה משלה. היא פרצה למתחם ואכלה שם עוף מיוחד. זה לא הגדיל את הפופולריות שלה!

קצל - Ketzal

Then Michelle announced she would raise two orphaned dove chicks she'd found. Somehow we managed to feed and protect them, nesting them in a corner of the playhouse I'd built the kids. Only one survived, and I had to teach it to fly. We named the bird Quetzalcoatl, Ketzal for short, which the neighbors found amusing. Ketzal means little cat in Yiddish. Amazingly, Tilon and Ketzal got along very well, and Ketzal identified with the family. When we would go to meals in the dining hall, she would fly along with us and wait perched on a swing in a children's house yard.

ואז מיכל הודיעה שתגדל שני גוזלי יונה יתומים שמצאה. איכשהו הצלחנו להאכיל ולהגן עליהם, לכקין אותם בפניה של בית המשחקים שבניתי לילדים. רק אחד שרד, והייתי צריך ללמד אותו לעוף. קראנו לציפור קצאלקואטל (Quetzalcoatl), בקיצור קְּצָל, שלדעת השכנים היה משעשע. קְּצָל פירושו חתול קטן ביידיש. למרבה הפלא, טילון וקְּצָל הסתדרו היטב, וקְּצָל הזדהה עם המשפחה. כשהיינו הולכים לארוחות בחדר האוכל, היא הייתה עפה / הולכת איתנו ומחכה יושבת על נדנדה בחצר בית ילדים.

Ketzal flew well enough, but she often just walked around next to our apartment. When we returned home after a meal one day, we found only a circle of feathers and a guilty looking dog.

קְּצָל עפה מספיק טוב, אבל לעתים קרובות היא פשוט הסתובבה בדשא ליד הדירה שלנו. כשחזרנו הביתה אחרי ארוחה יום אחד, מצאנו רק מעגל של נוצות וכלבה שנראתה אשמה.

Weevah

Chaviva continued to grow, and when we went to the States she was already pretty big. We lived in an apartment on the seventh floor of a rather sizable building, but our big dog needed more exercise than walking around the apartment. The building faced a major highway, but out back was a vast empty space. I would take her out and let her run free. We had a special whistled signal, to which she usually responded when we had to go back upstairs.

I estimate that our building was about 20 meters (\pm 60ft) long. We lived at one end of the seventh floor, and a charming elderly dog lover lived at the other. He was in love with Chaviva, but he couldn't pronounce her name. He called her Weeva. When he would see us, he would set out a plate next to his door, and call "Weeva". Thereupon Chaviva would race to him, making a not so subtle galloping sound on the hallway carpet. We were concerned she'd knock him down in her enthusiasm, but they managed and the relationship lasted for years.

She couldn't come with us when we returned to Israel in 1985, but we shall never forget her. She continues to keep an eye on us through Rahel's sculpture.

חביבה המשיכה לגדול, וכעברנו לארצות הברית היא כבר הייתה די גדולה. גרנו בדירה בקומה השביעית של בניין די גדול, אבל הכלבה הגדולה שלנו נזקקה ליותר פעילות גופנית מאשר להסתובב בדירה. הבניין פנה לכביש מהיר, אבל מאחוריו היה שדה ריק עצום. הייתי מוציא אותה החוצה ונותן לה לרוץ לחופשי. היה לנו אות שורק מיוחד, אליו היא בדרך כלל הגיבה כשהיינו צריכים לחזור למעלה.

אני מעריך שהבניין שלנו היה באורך של כ-20 מטר (\pm 60 רגל). גרנו בקצה האחד של הקומה השביעית, ובקצה השני גר קשיש מקסים חובב כלבים. הוא היה מאוהב בחביבה, אבל לא הצליח לבטא את שמה. הוא קרא לה ווייבה. כשהוא היה רואה אותנו, הוא היה מניח צלחת ליד הדלת שלו, וקורא 'ווייבה'. אחר כך הייתה חביבה דוהרת אליו, משמיעה קול דהרה לא עדין כל כך על שטיח המסדרון. חששנו שהיא תפיל אותו בהתלהבות שלה, אבל הם הסתדרו והקשר נמשך שנים.

היא לא יכלה לבוא איתנו כשחזרנו לארץ ב-1985, אבל לעולם לא נשכח אותה. והיא ממשיכה לשים עלינו עין דרך הפיסול של רחל.

אספקה קטנה - Aspaka Ketana

From each according to his ability, to each according to his need means that the kibbutz society provided for most of a member's needs. There were still some small items, in the nature of luxuries, like certain cookies or cheeses, that one might like to choose for oneself. That was the task of the mini market at Gesher Haziv, אספקה קטנה or small supply depot.

When I first made use of this establishment, it was in a small basement room under the communal laundry complex, about four meters by eight (13 x 26 feet). Access was by three more steps down from the pathway. There was a small space before the counter, with room for maybe three. One would ask for items, and the "clerk" would go back into a very small storage

מכל אחד לפי יכולתו, לכל אחד לפי צרכיו פירושו שהחברה הקיבוצית סיפקה את רוב צרכיו של החבר. עדיין היו כמה פריטים קטנים, כאילו מותרות, כמו עוגיות או גבינות מסוימות, שאדם עשוי לרצות לבחור לעצמו. זה היה תפקידו של המינימרקט בגשר הזיו, אספקה קטנה.

כשהשתמשתי לראשונה במסד הזה, היה זה בחדר מרתף קטן מתחת למתחם המכבסה המשותף, כארבעה מטרים על שמונה. הגישה הייתה בשלוש מדרגות נוספות מהשביל. היה אזור קטן לפני הדלפק, עם מקום אולי לשלושה. אדם היה מבקש פריטים, וה"פקיד" היה נכנס למחסן קטן מאוד ומביא אותם.

area and fetch them. In most cases, it was just a distribution point for free but rationed items like cigarettes and toilet paper. Special things were "paid" for by recording a deduction from the member's budget.

At some point, I was given the task of managing this gigantic enterprise.

הכלבו - The KolBo

When I was called upon to run the kibbutz general store, I converted it from a closet where one got free cigarettes and soap to a proper store in a much larger space. I renamed it the כלבו [kolbo] everything in it. Not my invention. Lots of kibbutz stores were thus named.

Wherever I worked on the kibbutz, I introduced technological innovations, i.e. I invented things.

The new location was a large room attached to the kitchen of the Dining Hall, with a convenient loading dock. It was about ten meters by ten (30ft x 30). Within this space I created a proper mini-market.

The kibbutz plastics factory was producing modular shelves at the time. With these I built shelving units all around three sides, with space behind them for stocking, thus having automatic stock rotation. (inspired by Horn & Hardarts automat!) Above was storage space behind a decorative frieze.

ברוב המקרים, זה היה רק נקודת חלוקה בחינם אבל מתקצב של פריטים כמו סיגריות ונייר טוילט. דברים מיוחדים "שולמו" על ידי רישום ניכוי מתקציב החבר.

בשלב מסוים קיבלתי את המשימה לנהל את המפעל הענק הזה.

כשקראו לי לנהל את האספקה הקטנה של הקיבוץ, הסבתי אותה מארון שבו חלקו סיגריות וסבון בחינם לחנות ראויה לשמו בחלל הרבה יותר גדול. שיניתי את השם לכלבו. לא המצאה שלי. כך נקראו הרבה מרכזיות קיבוציות.

בכל מקום שעבדתי בקיבוץ הכנסתי חידושים טכנולוגיים, כלומר המצאתי דברים.

המיקום החדש היה חדר גדול שהוצמד למטבח של חדר האוכל, עם רציף טעינה נוח. זה היה בערך עשרה מטרים על עשרה. בתוך החלל הזה יצרתי מינימרקט ראוי לשמו.

מפעל הפלסטיק הקיבוצי ייצר אז מדפים מודולריים. עם אלה בניתי יחידות מדפים סביב שלושה קירות, עם מקום מאחוריהם להוספת מלאי, וכך היה סיבוב מלאי אוטומטי. (בהשראת Horn & Hardarts automat!) למעלה היה מקום לאחסון מאחורי אפריז דקורטיבי.

I built a cigarette dispenser.

I constructed a wooden slider so I could advance a person's purchases on the counter (supermarket style).

בניתי מתקן לחלוקת סיגריות.

בניתי מין לקדן סכורה מעץ כדי לקדם רכישות על הדלפק (בסגנון סופרמרקט).

The room was cold in winter, so I maximized the heat provided by a small room fireside (kerosene heater) by mounting a fan on the wall and distributing the hot air. Initially the customers were mystified by my having a fan running in winter.

I introduced wines in the store, and a selection of cheeses in a small fridge, as well as ice cream in a freezer.

I bought cookies in bulk, and kibbutz kids packed them in bags. Over their work space I placed a sign in Hebrew (Deuteronomy 25,4) You shall not muzzle an ox while he is threshing. No crumbs or broken cookies went into the bags, but mysteriously there were never any left over.

I cut soft drink syrup containers in half and made drawers for small items on the shelves.

Tissues were available more cheaply in soft packages, so I made cardboard boxes and distributed them to members.

Fly swatters were not available, so I made them out of stiff screen and distributed them to members. One is on our display shelf.

We had weekly film showings in the dining hall. Once we saw

החדר היה קר בחורף, אז מקסמתי את החום שסופק על ידי תנור נפט קטן על ידי הרכבת מאוורר על הקיר שפזר את האוויר החם. בתחילה הלקוחות היו המומים מכך שהפעלתי מאוורר בחורף.

הכנסתי יינות בחנות, מבחר גבינות במקרר קטן, וגם גלידה במקפיא.

קניתי עוגיות בתפזורת, וילדי הקיבוץ ארזו אותן בשקיות. מעל שולחן העבודה שלהם הצבתי שלט לא תחסם שור בְּדִישׁוֹ (דברים כ"ה, ד') שום פירורים או עוגיות שבורות לא נכנסו לשקיות, אך למרבה המסתורין מעולם לא נותרו כאלה על השולחן. חתכתי מיכלי סירופ לשתייה לשניים והכנתי מגירות לפריטים קטנים על המדפים.

ממחטות עף טישו היו זמינות יותר בזול באריזות רכות, אז הכנתי קופסאות קרטון עבורן וחילקתי אותן לחברים.

מחבטי זבובים לא היו זמינים, אז הכנתי אותם מרשת נוקשה וחילקתי אותם לחברים. אחד מהם נמצא על מדף התצוגה שלנו.

היו לנו הקרנות סרטים שבועיות בחדר האוכל. פעם

movie about an original source of protein. The next day, I arranged a special tray of greenish cookies, and labeled it [Soylent Green](#). There were actually some takers.

Once, I tried to promote lychees, by offering them in a bowl with toothpicks. There were no takers.

ראינו סרט על מקור מקורי של חלבון. למחרת סידרתי מגש מיוחד של עוגיות ירקרקות, ותייגתי אותו [Soylent Green](#). למעשה היו כמה לקוחות.

פעם ניסיתי למכור ליצי, על ידי הצעתם בקערה עם קיסמים. לזה לא היו לקוחות.

נהלת חשבונות סוציאליסטית - Socialist Bookkeeping

You will best understand this, if you are acquainted with a socialist economy in which production is not for profit, but rather according to need.

In the kibbutz minimarket, there was no profit markup on the items in the store, just the price the kibbutz had paid to the wholesale suppliers. There was however inflation in the Israeli economy at the time, which meant that income from sales of items would not be enough to replace the items on the shelves.

I therefore calculated the inflation percentage into the prices I charged the members, which meant that I had enough money in the budget to replace goods sold in the store. The kibbutz treasurer took notice of the difference between cost and sale prices and decided I was making a profit. He ordered me to stop, until I explained the mechanism.

תוכלו להבין זאת בצורה הטובה ביותר, אם אתם מכירים כלכלה סוציאליסטית שבה הייצור אינו למטרות רווח, אלא על פי הצורך.

במינימרקט של הקיבוץ לא היה תוספת לרווח על הפריטים בחנות, אלא רק המחיר שהקיבוץ שילם לספקים היסטונאיים. עם זאת, הייתה אז אינפלציה במשק הישראלי, שמשמעותה הייתה שההכנסות ממכירת פריטים לא יספיקו כדי להחליף את הפריטים על המדפים.

לכן חישבתי את אחוז האינפלציה והוספתי אותו למחירים שגביתי מהחברים, מה שאומר שהיה לי מספיק כסף בתקציב להחליף סחורה שנמכרה בחנות. גזבר הקיבוץ שם לב להבדל בין מחיר העלות למחיר המכירה והחליט שאני מרוויח. הוא הורה לי להפסיק עד שהסברתי לו את המנגנון.

לטינית בלול - Latin in the henhouse

I had expected to work in the furniture factory in Gesher Haziv, only to discover that it had closed down before our arrival in January of 1967. The works manager decided that I was needed in the turkey branch, so there I worked for a number of years. You can well imagine that such work was not particularly intellectually stimulating, though we were in fact encouraged to study poultry farming.

ציפיתי לעבוד במפעל הרהיטים בגשר הזיו, אך גיליתי שהוא נסגר לפני הגעתנו בינואר 1967. רכז העבודה החליט שאני זקוק באנף ההודיה (לול של תרנגולות הודו), ושם עבדתי מספר שנים. אפשר להבין שעבודה כזו לא הייתה מגרה אינטלקטואלית במיוחד, אם כי למעשה עודדו אותנו ללמוד גידול עופות.

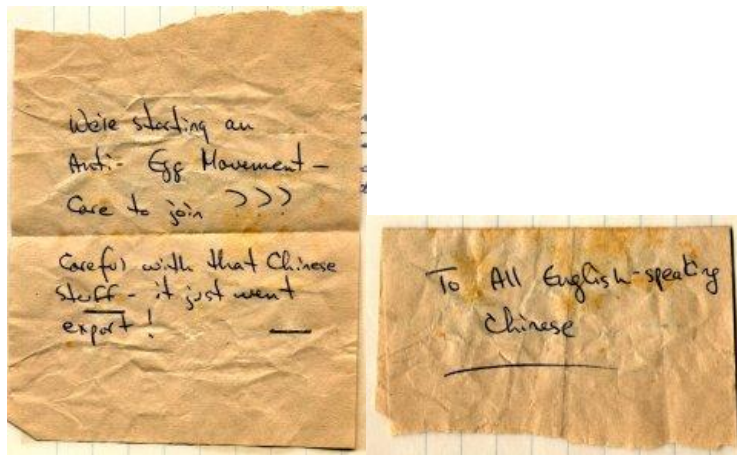
Turkey eggs were not for eating, but rather for growing birds for eating. We were involved in selective breeding, so we had to identify the eggs from the best birds. Every turkey wore a numbered saddle. She would enter a special nest that closed after she went in. When we collected her egg, we wrote her number on it. Only eggs from the best birds went to the

ביצי תרנגולי הודו לא נועדו לאכילה, אלא לגידול עופות לאכילה. עסקנו בגידול בררנית, לכן היינו צריכים לזהות את הביצים מהעופות הטובים ביותר. כל תרנגולת (תרנגולת הודו) לבשה אוכף ממוספר. היא הייתה נכנסת לקן מיוחד שנסגר לאחר שנכנסה פנימה. כשאספנו את הביצה שלה, כתבנו את המספר שלה על

hatchery.

My sanity was saved by two factors: the other workers in the egg room and my reading. Shlomo, Chaim, Helmut and I kept up a wonderfully satisfying level of conversation when we sat together cleaning the eggs we'd collected. The actual collections were a different kind of challenge. Several times a day, six days a week, each of us would go through our assigned houses, checking the trap nests and marking the eggs. It was mindless, automaton work worthy of a Charlie Chaplin movie.

In order to occupy my mind, I wrote in chalk quotations on the trap nests and walls, phrases from my reading. Often these quotes were in Latin, German or French, since that's what I encountered in my reading. A walk through the several houses where I collected eggs, would be a stroll through a survey of classical literature. It certainly kept me from going mad. Here is a record of an egg writing correspondence. From time to time I would write messages on the eggs I cleaned. I received these notes back from the madgerah (hatchery) on one occasion after allowing myself some creative writing in Chinese.

Every kibbutz member did a rotation of Shabbat work once a month or so. The turkeys did not stop laying on Shabbat, so someone had to collect the eggs. My literary inscriptions were for my own amusement, but on Shabbat others would encounter them from time to time. I do not remember reactions to my cave paintings, except by the kibbutz librarian. For some reason this multilingually literate lady was disturbed by my inscriptions as she did her Shabbat rounds, and told me so.

כל חבר קיבוץ עשה טור של עבודת שבת פעם בחודש בערך. התרנהודות לא הפסיקו להטיל בשבת, אז מישהו נאלץ לאסוף את הביצים. הכתובות הספרותיות שלי היו בשביל השעשוע שלי, אבל בשבת אחרים היו נתקלים בהן מדי פעם. אני לא זוכר תגובות לציורי המערות שלי, חוץ מהספרנית של הקיבוץ. משום מה הגברת בעלת האוריינות הרב-לשונית הזו הוטרדה מהכתובות שלי בזמן שעשתה את סיבובי השבת שלה, וסיפרה לי כך.

"בחוץ - בפנים" ו "בפנים - בחוץ" "Outside - inside" and "Inside - outside"

with us. I carried an Uzi to the turkey houses, and when I worked in the avocado orchards. I even had a special way of hanging it on my bike when I was checking on irrigation

לעתים קרובות, כשגרנו בקיבוץ, היה צורך להתחמש. רבים מאיתנו לקחו נשק לעבודה. נשאתי עוזי לבתי גידול של העופות באיסוף הביצים, וכשעבדתי במטעי אבוקדו. אפילו הייתה לי דרך מיוחדת לתלות אותו על האופניים כשבדקתי

הביצים. למדגרה הגיעו רק ביצים ממיטב העופות.

השפיות שלי ניצלה על ידי שני גורמים: העובדים האחרים בחדר הביצים והקריאה שלי. שלמה, חיים, הלמוט ואני ניהלנו שיחות מספקות להפליא כשישבנו יחד וניקינו את הביצים שאספנו. האיסופים בפועל היו אתגר מסוג אחר. מספר פעמים ביום, שישה ימים בשבוע, כל אחד מאיתנו היה עובר בבתים שהוקצו לו, בודק את קיני המלכודות ומסמן את הביצים. זו הייתה עבודה אוטומטית חסרת שכל, ראויה לסרט של צ'רלי צ'פלין.

כדי להעסיק את דעתי כתבתי בגיר ציטוטים על קיני המלכודות והקירות, ביטויים מהקריאה שלי. לעתים קרובות הציטוטים היו בלטינית, גרמנית או צרפתית, מכיוון שזה מה שקראתי. טיול במספר בתים שבהם אספתי ביצים, היה שיטוט בסקר של ספרות קלאסית. זה בהחלט מנע ממני להשתגע. הנה תיעוד של התכתבות בכתיבת ביצה. מדי פעם הייתי כותב הודעות על הביצים שניקיתי. קיבלתי את הפתקים האלה בחזרה מהמדגרה פעם לאחר שהרשיתי לעצמי כתיבה יצירתית בסינית.

lines.

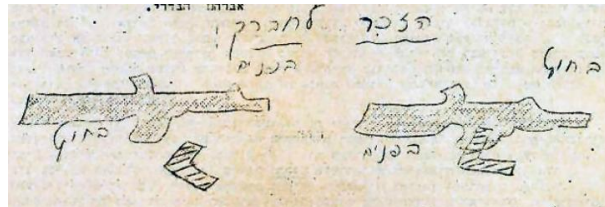
קווי השקיה.

Our work day started with tea in the dining hall at 0600, then breakfast at 0800, dinner at noon and supper at around 1830. That meant that there were lots of weapons in the dining hall at meal times. To minimize the danger, the rule was that weapons should be loaded when outside, but the magazines should be taken out whenever inside a building. I think that was actually an army regulation. Unfortunately some people were careless, and forgot to take out the magazine when coming in to eat. Some even resented being told to remove the magazine.

I decided to remind members about the danger, by engraving a linoleum block with the silhouette of an uzi, printing it and adding comments. Here's a copy of the message I put on the table when I noted a loaded weapon. It says "Outside - inside" and "Inside - outside". Needless to say, this did not make me very popular.

יום העבודה שלנו התחיל עם תה בחדר האוכל בשעה 0600, אחר כך ארוחת בוקר בשעה 0800, ארוחת הצהריים ב... צהריים וארוחת ערב בסביבות 1830. זה אומר שהיו הרבה כלי נשק בחדר האוכל בזמן הארוחות. כדי למזער את הסכנה, הכלל היה שיש להטעין כלי נשק בחוץ, אך יש להוציא את המחסניות בכניסה לבניין. אני חושב שזו הייתה למעשה תקנה של הצבא. למרבה הצער, היו אנשים רשלניים ששכחו להוציא את המחסנית כשהם נכנסו לאכול. חלקם אפילו התרעמו כשנאמר להם להוציא את המחסנית.

החלטתי להזכיר לחברים על הסכנה. חריטתי בלוק לינולאום עם צלילית של עוזי, הדפסתי את זה בפתקים והוספתי הערות. הנה עותק של ההודעה שהנחתי על השולחן כאשר הבחנתי בנשק טעון. זה אומר "בחוץ - בפנים" ו"בפנים - בחוץ". מיותר לציין שזה לא הפך אותי לפופולרי במיוחד.

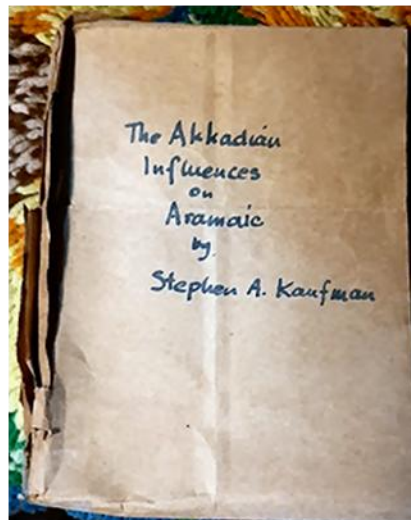

ביקור מולדת 1985 - 1980 US Sojourn

מחזור ספרים - Recycling Books

During our five year stay in the US 80-85, most of the time I worked at [ISI](#) as a multi-language translator and editor. One of the perks was access to an amazing variety of scholarly writing. Most of the doctoral theses that I read were pure bullshit, but there were gems as well. I could not remove documents from the building, but there was a sophisticated copying machine there. I would copy entire books, then bind the pages Chinese style and add the recycled codex to our own library.

במהלך שהותנו בחמש השנים בארה"ב 80-85, רוב הזמן עבדתי ב-[ISI](#) כמתרגם ועורך רב לשוני. אחת ההטבות הייתה גישה למגוון מדהים של כתיבה אקדמית. רוב עבודות הדוקטורט שקראתי היו קשקוש טהור, אבל היו גם פנינים. לא יכולתי להוציא מסמכים מהבניין, אבל הייתה שם מכונת העתקה משוכללת. הייתי מעתיק ספרים שלמים, ואז כורך את הדפים בסגנון סיני ומוסיף את הקודקס הממוחזר לספרייה שלנו.

Just now I came across a 1974 publication by Stephen Kaufman "The Akkadian Influences on Aramaic". For me, this is really exciting reading, neglected for almost 40 years. Predictably, the craft paper wrapping deteriorated over the years, but the copying paper held up well.

רק עכשיו נתקלתי בפרסום משנת 1974 של סטיבן קאופמן 'ההשפעות האכדיות על הארמית'. עבורי זו ממש קריאה מרגשת, מוזנחת כמעט 40 שנה. כצפוי, עטיפת הנייר (משקיות מכולת) הידרדרה עם השנים, אך נייר העתקה החזיק מעמד היטב.

The source book was 200 pages long, which required 100 copies of a two page spread. I took the copies home, folded each one, as in a traditional Chinese book, then bound them in the same style. I'd done this with several books, and had made a special jig to clamp the pages, while I drilled holes

ספר המקור היה בן 200 עמודים, מה שדרש 100 עותקים של שני עמודים פרוסים. לקחתי את העותקים הביתה, קיפלתי כל אחד מהם, כמו בספר סיני מסורתי, ואז קשרתי אותם באותו סגנון. עשיתי את זה עם כמה ספרים, והכנתי מתקן מיוחד להדק את הדפים, בזמן

through which to thread the binding cord.

שקדחתי חורים דרכם להשחיל את חוט הכריכה.

--	--

הוד השרון 1985 - 2015

מחשב ראשון - First computer

Back in 1991, an announcement was made at a staff meeting of the International Institute where I was lecturing. The Histadrut was encouraging workers to enter the digital age, and was subsidizing the purchase of computers. I attended an information meeting at the federation headquarters (ועד הפועל) and innocently asked where the devices were made. The knowledgeable host lady smiled kindly and explained "No matter what the name on the box, they're all made on the same street in Taipei".

בשנת 1991 פורסמה הודעה בישיבת צוות של המכון הבינלאומי שבה הרציתי. ההיסטארות עודדה עובדים להיכנס לעידן הדיגיטלי, וסבסדה רכישת מחשבים. השתתפתי בישיבת הסבר בוועד הפועל בתל אביב, ושאלתי בתמימות היכן מייצרים את המכשירים. הגברת המארחת הבקיאה חייכה בחביבות והסבירה "לא משנה מה השם על הקופסה, כולם מיוצרים באותו רחוב בטייפה".

I ordered three sets of computer, monitor, keyboard, and 9 point dot matrix printer, so we and the children could enter the computer age. No mouse yet! When I went to the store to pick up the equipment, I was asked if I wanted a DOS as well. Not knowing what a DOS was, and not wanting to be taken advantage of, I said no. Pat and I quickly discovered that we had a machine that wouldn't do anything without a Disk Operating System! The institute librarian gave us a copy of her DOS.

הזמנתי שלושה סטים של מחשב, צג, מקלדת ומדפסת מטריצה 9 נקודות, כדי שאנחנו והילדים היינו יכולים להיכנס לעידן המחשב. טרם הופיע עכבר! כשהלכת לחנוות לאסוף את הציוד, שאלו אותי אם אני רציתי גם DOS. לא ידעתי מה זה DOS, ולא רציתי שינצלו אותי. אמרתי לא. סבתא ואני גילינו מהר מאוד שהיה לנו מכשיר שלא עושה כלום בלי מערכת הפעלה לדיסקים! ספרינית המכון נתנה לנו עותק של ה-DOS שלה.

I immediately dubbed our computer "Deep Thought" after the one in The Hitchhiker's Guide. Savta Pat was the first to use it. She typed a letter. I typed a letter to Netanel in the army. From the very beginning, Savta was using the machine for practical tasks, and I spent more time manipulating, tweaking, and getting into trouble.

מיד כיניתי את המחשב שלנו "חשיבה עמוקה" (Deep Thought) על שם זה שבמדריך הטרמפיסט. סבתא הייתה הראשונה שהשתמשה בו. היא הקלידה מכתב. הקלדתי אני מכתב לנתנאל בצבא. מההתחלה, סבתא השתמשה במכשיר למשימות מעשיות, בעוד אני ביליתי יותר זמן בתכנונים, התאמה והסתבכות בצרות.

We did a lot on Deep Thought even before Windows was available. At first everything was by command line. We had to type a command to perform a variety of actions or operations. The applications used to look like clip art cartoons. When the mouse came, it helped a lot

עשינו הרבה ב- Deep Thought עוד לפני ש-Windows היה זמין. בהתחלה הכל היה לפי שורת הפקודות. היינו צריכים להקליד פקודה כדי לבצע מגוון פעולות. היישומים נראו אז כמו קליפ ארט או קריקטורות. כשהעכבר הגיע, זה עזר מאוד.

The system was designed to be as flexible as possible, with both 3½ and 5¼ floppy disk drives, but no hard drive. From this point on, every newsletter was saved on floppy disks, and thus began the huge collection of digital data. Shortly after we began the digital adventure, Aaron helped us acquire a hard drive, and a modem to connect us to the web. Our first server was CompuServe. This was a multipurpose application that allowed many operations including email and access to the Internet. It was expensive though, because we had to call through dialing on a landline phone.

Aaron also sent a floppy with some small (very small) useful and/or amusing DOS executable programs. This was still before Windows was available. We opened the disk on our new computer, and saw the programs, but one item called FS was inscrutable. Eventually we learned that it was a folder (directory in those days) and contained the executable and graphics for a flight simulator. All the commands had to be in American English. Other languages came with Windows, but that's another story.

We obtained Windows 3.0 in English through Aaron, then we purchased or copied (don't remember) Windows 3.0 in Hebrew. There was no bilingual version. I learned to do a dual boot to allow working in both languages on the same computer. When I added Linux, I built a triple boot. Most of my work at the International Institute of the Histadrut was in French, but the printer was not capable of printing French. The other lecturers printed without accents. I found a technician who inserted a chip into the printer that added the missing function.

שמירה בלוח - Blackboard saving

When I was teaching at the International Institute of the Histadrut, there were times when I wanted to leave material on the blackboard to continue a lesson the next day.

המערכת תוכננה להיות גמישה ככל האפשר, עם כונני תקליטורים 3.5 ו-5.25 אינץ', אך ללא כונן קשיח. מכאן ואילך, כל עלון נשמר על דיסקטים, וכך החל האוסף העצום של נתונים דיגיטליים. זמן קצר לאחר שהתחלנו את ההרפתקה הדיגיטלית, אהרון עזר לנו לרכוש כונן קשיח, ומודם כדי לחבר אותנו לאינטרנט. השרת הראשון שלנו היה CompuServe. זה היה יישום רב תכליתי שאיפשר פעולות רבות, כולל דוא"ל וגישה לאינטרנט. אבל זה היה יקר, כי היינו צריכים להתקשר באמצעות חיוב בטלפון קווי.

אהרון גם שלח תקליטון עם כמה תוכנות קטנות (קטנות מאוד) שימושיות ו/או משעשעות של DOS. זה היה עוד לפני ש-Windows היה זמין. פתחנו את הדיסקט במחשב החדש שלנו, וראינו את התוכניות, אבל פריט אחד שנקרא FS היה בלתי נתפס. בסופו של דבר למדנו שמדובר בתיקייה והכילה את קובץ ההפעלה והגרפיקה לסימולטור טיסה. כל הפקודות היו צריכות להיות באנגלית אמריקאית. שפות אחרות הגיעו עם Windows, אבל זה כבר סיפור אחר.

השגנו חלונות 3.0 באנגלית דרך אהרון, ואז רכשנו או העתקנו (לא זוכר) חלונות 3.0 בעברית. לא הייתה גרסה דו לשונית. למדתי לעשות אתחול כפול כדי לאפשר עבודה בשתי השפות באותו מחשב. כשהוספתי לינוקס, יצרתי אתחול משולש. רוב העבודה שלי במכון הבינלאומי של ההסתדרות היה בצרפתית, אבל המדפסת לא הייתה מסוגלת להדפיס צרפתית. המרצים האחרים הדפיסו בלי סימני דגש. מצאתי טכנאי שהכניס ג'וק (שבב) למדפסת שהוסיף לה את התפקוד החסר.

כשלימדתי במכון הבינלאומי של ההסתדרות, היו זמנים שרציתי להשאיר חומר על הלוח כדי להמשיך בשיעור למחרת.

The cleaning staff were very diligent, however, and they would dutifully clean the boards at night. I was unable to communicate the idea that it was all right to neglect cleaning a blackboard. It was unlikely they could read French to understand what I'd written.

Finally I discovered the secret. I wrote ב"ה in the upper right corner of the board. They understood from that, that something sacred was there, and did not dare erase it.

אנשי הניקיון היו חרוצים מאוד, אמנם, והיו מנקים ביסודיות את הלוחות בלילה. לא הצלחתי להעביר את הרעיון שהיה בסדר לא לנקות לוח מסוים, והם לא יכלו לקרוא את הצרפתית כדי להבין את מה שכתבתי.

לבסוף גיליתי את הסוד. כתבתי ב"ה בפונה הימנית העליונה של הלוח. הם הבינו מזה שמשהו קדוש היה שם ולא העיזו למחוק אותו.

שחור לבן - Black white

Sometimes I worked as a teacher in Africa. I was once in eastern Congo Kinshasa in a town called Bukavu. There is still a wooden sculpture in the house that I brought from there. After a day in class I returned to the small hotel with a local friend. It was already night and dark outside. Suddenly there was a power outage and it became dark in the hotel lounge as well.

לעתים עבדתי כמורה באפריקה. פעם הייתי במזרח קונגו קינשאס בעיירה בשם בוקבו. יש עדיין פיסול עץ בבית שהבאתי משם. אחרי יום בכיתה חזרתי למלון הקטן עם חבר מקומי. היה כבר לילה וחושך בחוץ. פתאום הייתה הפסקת חשמל וגם בטרקלין המלון נעשה חשוך.

I saw nothing, but suddenly I heard cheerful laughter. The friend caught me and while continuing to laugh said 'Do you see? In the dark, even the whites are black!' And everyone laughed.

לא ראיתי כלום, אבל לפתע שמעתי צחוק עליז. החבר תפס אותי ובעוד ממשיך לצחוק אמר "אתה רואה? בחושך גם הלבנים שחורים!" וכולם צחקו.

ההפגנה של אמא - Mom's Demonstration

I grew up in a traditional patriarchal family, but during WWII, Pop was a soldier in Asia, and Mom was independent and working herself to provide for our little family. As soon as Pop returned, however, she resumed her housewifely role. The church said the wife was the heart of the family, and the husband was the head! The wife's duty was to serve and obey her husband. I wasn't much aware of this relationship until I got to school and the nuns taught it as the will of God.

As I matured, so did my sensitivity to social inequalities. My mother's servility became increasingly disquieting, though she accepted it as natural, and there was not much I could say to dissuade her, though I often tried.

Many years later, after our own family had lived in the egalitarian kibbutz society, I made a visit to the States. Pop was invalided, so Mom was driving the family car and was active as a service provider for the local church. Pop, however, did not allow her to cross a major highway bordering the town. She told me about a demonstration in nearby Collingswood. I did not support the cause, but I was very pleased that my mother wanted to take part. I drove her to the site and sat in the car while she exercised her civil rights and supported her cause. In the picture, she is talking to the priest.

I am so proud of my Mom!

גדלתי במשפחה פטריארכלית מסורתית, אבל בזמן מלחמת העולם השנייה אבא היה חייל באסיה, ואמא נעשתה עצמאית ועבדה בעצמה כדי לפרנס את המשפחה הקטנה שלנו. עם זאת, ברגע שאבא חזר, היא חזרה לתפקיד עקרת הבית. הכנסייה אמרה שהאישה היא הלב של המשפחה, והבעל הוא הראש! חובתה של האישה הייתה לשרת ולציית לבעלה. לא הייתי מודעת לקשר הזה עד שהגעתי לבית הספר והנזירות לימדו אותן כרצון האל.

ככל שהתבגרתי, כך גדלה גם רגישותי לאי-שוויון חברתי. העבדות של אמי נעשתה מטרידה יותר ויותר, אף על פי שהיא קיבלה אותה כטבעית, ולא היה לי הרבה מה לומר כדי להניא אותה, אם כי לעתים קרובות ניסיתי.

שנים רבות לאחר מכן, לאחר שמשפחתנו התגוררה בחברה הקיבוצית השוויונית, ביקרתי בארצות הברית. אבא היה חסר יכולת ולכן אמא נהגה במכונית המשפחתית והייתה פעילה כנותנת שירותים עבור הכנסייה המקומית. אבא, לעומת זאת, לא איפשר לה לחצות כביש ראשי הגובל בעיר. היא סיפרה לי על ההפגנה בקולונגסווד הסמוכה. לא תמכתי במטרה, אבל שמחתי מאוד שאמי רצתה להשתתף. הסעתי אותה למקום וישבתי במכונית בזמן שהיא מימשה את זכויותיה האזרחיות ותמכה בעניינה. בתמונה היא מדברת עם הכומר.

אני כל כך גאה באמא שלי!

קהילת יונתן - Kehilat Yonatan

A couple of years after we arrived in Hod Hasharon, Savta and Micky met while handing out [Ratz](#) political information in front of our local supermarket. At the time, I was abroad on an itinerant lecture tour in Africa. Miki was the rabbi of a newly formed Reform congregation in Raanana. When I returned home, we went there to investigate our new friend's project. The group met in a [Na'amat](#) hall, and was still small enough to sit in a semicircle. But it grew quickly. Savta and I assisted in the congregation newsletter, and I constructed an internet site. Clearly, this was a successful project, and soon we began to dream of a proper building.

כמה שנים אחרי שהגענו להוד השרון, סבתא ומיקי נפגשו בזמן שחילקו מידע פוליטי של [רצ](#) מול הסופרמרקט המקומי. באותה תקופה הייתי בחו"ל במסע הרצאות נודד באפריקה. מיקי היה רבה של קהילה רפורמית שזה עתה הוקמה ברעננה. כשחזרתי הביתה, הלכנו לשם כדי לבדוק את הפרויקט של ידידנו החדש. הקבוצה נפגשה באולם נעמת, ועדיין הייתה קטנה מספיק כדי לשבת בחצי עיגול. אבל היא גדלה מהר. סבתא ואני סייענו בעלון הקהילה, ואני בניתי אתר אינטרנט. ברור שזה היה פרויקט מוצלח, ועד מהרה התחלנו לחלום על בניין ראוי.

Rabbi Micky replied: Thank you for the heartwarming words! You forgot to mention that you and Pat would take the siddurim (prayer books) home when the covers were torn, and you would mend them. I did not forget!

Micky Boyden, our rabbi and founding member, traveled around the country and the world, collecting donations for the building fund. The congregation intended to name the new synagogue after Micky's son, Yonatan, who had been killed in action. A very sizable donation, which enabled the completion of the building, came with a price tag ... naming the synagogue after the donor. The issue divided the congregation, and Micky was deeply hurt by the debate and conclusion. Eventually, some members followed Micky to Hod Hasharon, where Kehilat Yonatan was founded. Savta and I were in that group.

For many years, we met in a high school auditorium for Shabbat services and holiday ceremonies, as well as rites of passage like bar/bat mitzvahs and weddings. The congregation grew and consolidated. We were good friends with Micky and Sarah, and were active members in Congregation Yonatan when we lived in Hod Hasharon.

We were members of the congregation until 2015 when we moved to Karmiel, but we never severed our emotional ties with Micky, Sarah and Kehilat Yonatan. We even managed a few visits when Shelly and Marv were in town and we could overnight with them in Kfar Sabba. Of course, a new building fund has been financing a new synagogue. Here is an artist's concept of the completed building.

We managed to contribute to the fund though we were no longer members. During the Corona pandemic, Micky set up a Zoom connection so congregants could participate in Shabbat prayers. It's still functioning and we often set up a computer in the living room, so we can join in. Micky continues to be a dear friend, and comrade in arms in the struggle for a just society.

הרב מיקי השיב: תודה על המילים מחממות הלב! שכחת להזכיר, שאתה ופט הייתם לוקחים את הסידורים הביתה כשהכריכות היו קרועות, והייתם מתקנים אותם. לא שכחתי!

מיקי בידן, רבנו וחבר מייסד של הקהילה, הסתובב ברחבי הארץ והעולם, ואסף תרומות לקרן הבנייה. הקהילה התכוונה לקרוא לבית הכנסת החדש על שם בנו של מיקי, יונתן, שנהרג במלחמה. תרומה נכבדה ביותר, שאפשרה את השלמת הבניין, הגיעה עם תג מחיר... לקרוא את בית הכנסת על שם התורם. הנושא פילג את הקהילה, ומיקי נפגע מאוד מהוויכוח ומהסיכום. בסופו של דבר, חלק מהחברים הלכו בעקבות מיקי להוד השרון, שם נוסדה קהילת יונתן. סבתא ואני היינו בקבוצה הזאת.

במשך שנים רבות נפגשנו באודיטוריום של תיכון לתפילות שבת וטקסי חג, כמו גם טקסי מעבר כמו בר/בת מצווה וחתונות. הקהילה גדלה והתגבשה. היינו חברים טובים אם מיקי ושרה, והיינו חברים פעילים בקהילת יונתן כשגרנו בהוד השרון.

היינו חברי הקהילה עד שנת 2015 כשעברנו לכרמיאל, אבל מעולם לא ניתקנו את הקשר הרגשי עם מיקי, שרה וקהילת יונתן. אפילו הספקנו כמה ביקורים כששלי ומרב היו באזור ויכולנו ללון אצלם בכפר סבא. כמובן קרן חדש מממן בניית בית כנסת חדש. הנה תמונה שאמן מדמיון של הבניין כשיושלם.

הצלחנו לתרום מעט לקרן למרות שכבר לא היינו חברים. בתקופת מגיפת הקורונה, מיקי הקימה חיבור של זום כדי שבני הקהילה יוכלו להשתתף בתפילות השבת. זה עדיין מתפקד ולעיתים קרובות אנחנו מסדרים מחשב בסלון, כדי שנוכל להצטרף. מיקי ממשיך להיות חבר יקר, וחבר לנשק במאבק למען חברה צודקת.

האתרים של סבא ריק - Sabba Rick's Sites

In this section is a collection of sites I have made. I give credit to my beloved brother Mike for having set me on the path of learning html coding and even providing the first online location, at his Pickeringonline site. He provided me with the software to get started, as well as my first digital camera, and laptop. I am very proud of the content and form of the sites, but none of this would have been possible without Mike's assistance and guidance. The yearly listings represent both replacement sites, as well as additional projects running simultaneously.

1998 Tutorial for Reform Movement sites, [Pickering East](#), [Family Circle](#) which was to be a family site to integrate access to family in the US and in Israel. There was no interest on the west side of the puddle, [Raanan Congregation](#)

2000 Raanan Congregation. This was actually the world's first bilingual Reform website! At this time the Israeli Reform Movement site was still only in English! The available code was still ascii and did not yet support Hebrew input. All the Hebrew text therefore was graphics.

2004 Hanadari Heritage Collection evolved into [Family Circle](#) and was the forerunner of [Memorabilia](#), but it was still small enough to be online.

2009 A multilingual international [education site](#) with various goals and elements, which included the [English Center](#) eventually developed into an independent site, operated by Michelle.

2011 Spark An attempt to incite the masses to revolution. The name is that of Lenin's historic leaflets.

2012 Kehila This was online as an independent site many years before the content was updated and incorporated into [Hanadari Happenings](#). [Tikun Olam](#) The Resources material here was originally on a site providing development instructions to graduates of the Histadrut International Institute. As [Development Resources](#), it was listed on the International Cooperative Alliance site.

2017 Hanadari Happenings reports of family events, but it also contained many features I used to encourage the search for justice and critical thinking.

2023 finita la commedia

All of the above sites are saved in a compressed format, as well as others that developed along the way.

הנה רשימת אוסף האתרים שיצרתי. אני נותן קרדיט לאחי האהוב מייק על כך שהעלה אותי על המסלול של לימוד קידוד HTML ואפילו סיפק את המיקום המקוון הראשון, באתר Pickeringonline שלו. הוא סיפק לי את התוכנה כדי להתחיל, כמו גם את המצלמה הדיגיטלית הראשונה שלי, ואת המחשב הנייד. אני גאה מאוד בתוכן ובצורה של האתרים, אבל כל זה לא היה מתאפשר ללא עזרתו והדרכתו של מייק. הרישומים השנתיים מייצגים הן אתרים חלופיים, והן פרויקטים נוספים הפועלים במקביל.

1998 מדריך לאתרי התנועה הרפורמית, [Pickering East](#), ועוד [Family Circle](#) שהיה אמור להיות אתר משפחתי לשילוב קישורי המשפחה בארה"ב ובישראל. לא היה עניין בצד המערבי של השלולית, קהילת רענן

2000 קהילת רענן. זה היה למעשה האתר הרפורמי הדו-לשוני הראשון בעולם! באותה תקופה האתר של התנועה הרפורמית הישראלית היה עדיין רק באנגלית! הקוד הזמין אז היה עדיין ASCII ועדיין לא תמך בכתב עברי. כל הטקסט העברי היה אפוא גרפיקה.

2004 Hanadari Heritage Collection קדם ל [Family Circle](#) אשר התפתח ל [Memorabilia](#), אבל עדיין היה קטן מספיק כדי להיות מקוון.

2009 אתר חינוכי רב לשוני ובינלאומי בעל מטרות ואלמנטים שונים, שכלל את [The English Center](#), אשר התפתח בסופו של דבר לאתר עצמאי, המופעל על ידי מיכל.

2011 אתר Spark היה ניסיון להסית את ההמונים למהפכה. השם הוא של העלונים ההיסטוריים של לנין.

2012 Kehila היה מקוון כאתר עצמאי שנים רבות לפני שהתוכן עודכן ושולב ב [Hanadari Happenings](#). [תיקון עולם](#) החומר כאן היה במקור באתר המספק הוראות פיתוח לבוגרי המכון הבינלאומי של ההסתדרות. כ [Development Resources](#), הוא נרשם באתר ה International Cooperative Alliance.

2017 אתר Hanadari Happenings היה מדווח על אירועים משפחתיים, והכיל גם הצעות רבות לעודד את החיפוש אחר צדק וחשיבה ביקורתית.

2023 finita la commedia

כל האתרים הנ"ל נשמרים בפורמט דחוס, כמו גם אחרים שהתפתחו בדרכי.

שפות במכון הבינלאומי – Languages at the International Institute

When we came back to Israel in 1985, I found work as a lecturer at the International Institute of the Histadrut. This was an educational center for activists from developing countries around the world. We taught all sorts of subjects having to do with economic and social development and the role of worker organizations such as cooperatives and trade unions. Courses were in English, French or Spanish. I taught in French and English. I often traveled abroad to provide courses in the students' home countries.

Naturally, the Histadrut Institute always insisted that students know the language in which a particular course was taught. Once in a while people slipped through the net. After all, we were teaching in the colonial languages, and not everyone in a particular area necessarily spoke a European language. They were often multilingual, however. In Africa, most children already spoke three or four languages. They may have spoken an international language, like French. They also spoke a national language, a tribal language and also a local dialect in the village.

Colonial policy was often to derive profits from monocultures like coffee, bananas or cocoa, at the expense of sustenance crops. I remember teaching how to diversify by means of agricultural planning in a remote African village, when the students alerted me to the fact that one of them didn't speak French. After a bit of confusion, lots of gesturing and multiple translations, we made it through the material.

Once, back in Tel Aviv, there was a student who spoke only Chinese. He came to my office, and somehow I managed to communicate with him, using my rudimentary Chinese. This made the student very happy. Afterwards, my colleague in the next office commented that he hadn't understood a word of our conversation, but he was very impressed. Generally, at home or abroad, people are pleased when the effort is made to speak their language, no matter how many errors are made.

כשחזרנו לארץ בשנת 1985 מצאתי עבודה כמרצה במכון הבינלאומי של ההסתדרות. היה זה מרכז חינוכי לפעילים ממדינות מתפתחות ברחבי העולם. לימדנו כל מיני מקצועות הקשורים לפיתוח כלכלי וחברתי עם דגש בתפקוד ארגוני עובדים כמו קואופרטיבים ואיגודים מקצועיים. הקורסים היו באנגלית, צרפתית או ספרדית. לימדתי בצרפתית ובאנגלית. לעתים קרובות נסעתי לחו"ל כדי להעביר קורסים בארצות מוצאם של הסטודנטים.

כמובן, מוסד ההסתדרות תמיד עמד על כך שהסטודנטים ידעו את השפה שבה נלמד קורס מסוים. מדי פעם אנשים חמקו ברשת. הרי לימדנו בשפות קולוניאליות, ולא כולם באזור מסוים דיברו בהכרח שפה אירופית. עם זאת, לעתים קרובות הם היו רב-לשוניים. באפריקה, רוב הילדים כבר דיברו שלוש או ארבע שפות. ייתכן שהם דיברו בשפה בינלאומית, כמו צרפתית. הם דיברו גם שפה לאומית, שפה שבטית וגם ניב מקומי בכפר.

המדיניות הקולוניאלית הייתה לעתים קרובות להפיק רווחים ממונוקולטורה כמו קפה, בננות או קקאו, על חשבון גידולי מזון. אני זוכר שלימדתי איך לגוון באמצעות תכנון חקלאי בכפר אפריקאי מרוחק, כשהתלמידים התריעו בפניי על כך שאחד מהם לא מדבר צרפתית. אחרי קצת בלבול, הרבה מחוות ותרגומים מרובים, עברנו את החומר.

פעם, בחזרה בתל אביב, היה סטודנט שדיבר רק סינית. הוא הגיע למשרד שלי, ואיכשהו הצלחתי לתקשר אתו, באמצעות הסינית הבסיסית שלי. זה שימח מאוד את התלמיד. לאחר מכן, עמיתי במשרד הסמוך העיר שהוא לא הבין מילה מהשיחה שלנו, אבל הוא התרשם מאוד. בדרך כלל, בבית או בחו"ל, אנשים מרוצים כאשר המאמץ נעשה לדבר בשפה שלהם, לא משנה כמה שגיאות נעשות.

